

מחייבת (ור"ל שאיני צריכה להויד מחייבת)
 ותתמוני (ט) השלישית משתפת לראשונה
 באיכות' ונגדלת ממנה בכמות' וזה ג"כ
 בהקדמו' ובתולדה' רצוני בשיתוף באיכות
 בהקדמות' שהשלישית תשמור סדר
 המחייבת' ר"ל שהיא בהכרח הקטנה
 מחייבת' כמו בתמונה הראשונה' ר"ל
 שצריכה להיות מחייבת על-כל-פנים'
 ורצוני בתולדה שתוליד ג"כ מחייבת' ולא
 שלכה בולכת' בי-אם שלכה חזקית'
 ורצוני בהבדל בכמות' כי השלישי תוסיף
 על הראשונה שרא תצטרך היות הגדולה
 בולכת' ובה בעצמו תחסר ממנה שלא
 תוליד בוללת-השנית והשלישית הפניות
 בכמות ובאיכות' רצוני בזה כי השנית
 תשמור סדר הפלכות' ולא תשמור סדר
 החיוב' ותוליד בוללת ולא תוליד מחייבת
 רק שלילה' והשלישית בהפוך' כי היא
 שומרת החיוב' ולא תשמור סדר הפלכות
 ולכן תוליד מחייבת' ולא תוליד בוללת'
 ובכךל שהשנית לא תשמור סדר החיוב
 ולא תולידהו' והשלישית לא תשמור סדר
 כלל' ולא תולידהו' התמונה הראשונה'
 והיא שהגדר האמצעי נושא בהקדמה
 האחת ונשוא באחרת' היא על-ארבעה
 פנים

והקטנה האחר על הקצה האחרון אין לו משינוי המין
 לכן מהיה שוללת אם הגדולה מחייבת ומחייבת אם הגדולה
 שוללת' ופעמים כוללת ופעמים חלקית' ובתולדה תיש
 על הקצה האחרון שלא יכנס תחת המין או הסוג לפיכך
 היא שוללת על כל פנים' ומה שכתוב בפנים ר"ל שאינה
 צריכה להוליד מחייב ט"ס הוא' כי כתמונה השניה החולדת
 על כל פנים שוללת' (ט) השלישית' ק"ל לתמונה השלישית'
 שהיא כישא הגדולה הוא בעצמו נושא הקטנה' גם
 כתמונה הולדת יהיה האות א' רומז על כל הק"ג' אבל
 הוא יהיה פה הקצה הקטן והאות ב' על משינוי הפרט'
 והוא פה הקצה הגדול' והאות ג' על הפרט בעצמו
 ויהיה פה גכול המשתתף' וקדר שלשת משפטי ההקצ' הוא
א' ג' א' ולא ששה מינים' המין האחד (כל
ג' ב' ב') (כל ג' א') א"כ קצת א' ב' . ד"מ כל
 משכיל אוקב האמת' כל משכיל אדם' א"כ קצת כני אדם
 אוקבי אמת' המין השני (כל ג' ב') (קצת ג' א')
 א"כ קצת א' ב' . ד"מ כל מושל כמותו גבור יש מושל
 כמותו יש כח' א"כ יש תש כח הגופני וגבור' המין
 השלישי (אין ג' ב') (כל ג' א') א"כ קצת א' אינו
ב' ב' ד"מ אין משכיל כילוי' כל משכיל אדם' א"כ יש אדם
 שאינו כילוי' המין הרביעי (אין ג' ב') (קצת ג' א')
 א"כ קצת א' אינו ב' ד"מ אין ככרס מחייב המניעות'
 קצת הככראוי' הכלים כתרדוי' א"כ קצת הכלים הכתרדוי'
 כלתי מחייב המניעות' המין הקמישי קצת ג' ב' כל ג'
א' א' א"כ קצת א' ב' ד"מ קצת בני אדם סכלים' כל
 אדם מוכר' א"כ קצת מ' בריס סכלים' המין הששי'
 קצת ג' אינו ב' כל ג' א' א"כ קצת א' אינו ב'
 ד"מ קצת הככראים אינו ג' ג' א' כל הככראים כמלאים'
 א"כ קצת הכמנחוס א' ג' ג' א' וכלל התמונה השלישית
 כזה אס שיבה או שוללת דבר מכל המין או תקצתו' כבר
 מיכת או שוללת הדבר הכו' בעצמו תקצק הסוג לא מכללו'
 לכן

פְּנִיִּם הָאֶחָד בְּרִגְבֵי ב' וְכַלְבֵי א' אִם
 בְּנֵי בְלִג' הוּא א' הַשְּׁנִי בְּרִגְבֵי ב' וְאִין
 דְּבַר מִב' א' אִם בְּנֵי אִין דְּבַר מִג' א'
 הַשְּׁלִישִׁי קֶצֶת ג' ב' וְכַלְבֵי א' אִם בְּנֵי קֶצֶת
 ג' א' הַרְבִּיעִי קֶצֶת ג' ב' וְאִין דְּבַר מִב'
 א' אִם בְּנֵי קֶצֶת ג' אִינְנו א' הַתְּמוּנָה הַשְּׁנִית

לכן הגדולה או סוללת או מסיבת דבר מכלל אישיו המין או
 מקצתם והקטנה הג' על המין שהוא ככלל חמת הק' ג'
 לכן היא מסיבת על כל פנים ואולם מוכל לפי חמת חלקים
 אם הגדולה כוללת כישתי הקדמות חלקיות לא חולדות
 מאומה והחולדה חלקית על כל פנים כי כל המין אינו
 כי אם קצת הסוג אבל מוכל להיות או סוללת או מסיבת
 כפי מה שהיה הגדולה אם סוללת אם מסיבת
 עד כאן הסודות של כאר של מן המאמר :

וְהוּא שְׁהַגֵּר הָאֶמְצֵעִי נוֹשֵׂא בְּשֵׁתִי הַהֶקְדָּמוֹת הִיא ג' בְּעַל־ד' פְּנִיִּם דְּאֶחָד כָּל־
 ג' ב' וְאִין דְּבַר מִא' ב' אִם בְּנֵי אִין דְּבַר מִג' א' הַשְּׁנִי אִין דְּבַר מִג' ב' וְכַלְבֵי א' ב'
 אִם בְּנֵי אִין דְּבַר מִג' א' הַשְּׁלִישִׁי קֶצֶת ג' ב' וְאִין דְּבַר מִא' ב' אִם בְּנֵי קֶצֶת ג' אִינְנו א'
 הַרְבִּיעִי קֶצֶת ג' אִינְנו ב' וְכַלְבֵי א' ב' אִם בְּנֵי קֶצֶת ג' אִינְנו א' הַתְּמוּנָה הַשְּׁלִישִׁית וְהִיא
 שְׁהַגֵּר הָאֶמְצֵעִי נוֹשֵׂא בְּשֵׁתִי הַהֶקְדָּמוֹת הִיא עַל־שֵׁשׁ פְּנִיִּם הָאֶחָד כָּל־ב' ג' וְכַלְבֵי
 א' אִם בְּנֵי קֶצֶת ג' א' הַשְּׁנִי כָּל־ב' ג' וְאִין דְּבַר מִב' א' אִם בְּנֵי קֶצֶת ג' אִינְנו א' הַשְּׁלִישִׁי
 קֶצֶת ב' ג' וְכַלְבֵי א' אִם בְּנֵי קֶצֶת ג' א' הַרְבִּיעִי כָּל־ב' ג' וְקֶצֶת ב' א' אִם בְּנֵי קֶצֶת ג' א'
 הַחֲמִישִׁי קֶצֶת ב' ג' וְאִין דְּבַר מִב' א' אִם בְּנֵי קֶצֶת ג' אִינְנו א' הַשְּׁשִׁי כָּל־ב' ג'
 וְקֶצֶת ב' אִינְנו א' אִם בְּנֵי קֶצֶת ג' אִינְנו א' :
 עד כאן שלא מן המאמר :

פרוש על החילת שער ז

אמר החפרט עתה אני שב לכאר את החילת שער ז' כי דכרו הרבסם באמרוס בקצ'ר מופ'ג' ואמרו ההקדמו'
 אשר הצ'תי לפנך יוכנו בלי עמל : (ה) הקס כלי ספק כלומר אף אם ישתפשו שני משפטים כנושא או
 כנושא אונו מן ההכרח שיוולד מבין הרכבתם הקס אחתי כי לפעמים הם שניים שוללים או שניהם חלקים ואז לא
 וולידו מאומה כמבואר במשעט עיון ובעלי הרגיון קראו הרכבת המשפטים אשר לא וולידו חולדה אמחית : ההקס
 השק' : (ה) מאה ושמונה סבורים כי ההקדמו' הן או שתיהן מסיבות או שתיהן שוללות או הגדולה מסיבת והקטנה
 שוללת או הגדולה שוללת והקטנה מסיבת הרי כאן ארבעה פנים ולכל מאלו האופכים המשעט סבורים כי אם
 תהיינה שתיהן מסיבת : (ה) פעמים ששתיהן כוללת : (ו) פעמים ששתיהן חלקיות : (ג) ופעמי' ששתיהן אישיות :
 (ד) פעמים שהגדולה כוללת והקטנה חלק' : (ה) פעמים שהגדולה חלקית והקטנה כוללת : (ו) פעמים שהגדולה
 כוללת והקטנה אישית : (ז) פעמים שהגדולה אישית והקטנה כוללת : (ח) פעמים שהגדולה אישית והקטנה חלקית :
 (ט) פעמים שהקטנה אישית והגדולה חלקית הרי משעה על א פן הרשסון וכן לארבעה האופכים שזכרנו הרי
 ששה ובלזים על אסת מן החמוכות שזכר הרב וכן לכל חמוכה משלש החמוכות ועלו א"כ יחד מאה ושמונה סבורים
 (ג) י"ד סבורים כי המשפט האישי שיה למשפט הכולל כמבוא' בשער ב' ולא ישארו כי אם משפטי' כגוללים ופלקי'
 משעה כחמוכה הראשונה הגדולה דוקא כוללת והקטנה דוקא מסיבת ולא ישארו א"כ כי אם ארבעה מינים המין
 פלמד

הפירוש

שאחד הגדולה כוללת מחיבת והקטנה כוללת מחיבת . המין השני הגדולה כוללת מחיבת . והקטנה חלקית מחיבת .
 המין השלישי הגדולה שוללת כוללת . והקטנה מחיבת כוללת . המין הרביעי הגדולה שוללת כוללת . והקטנה מחיבת
 חלקית . וכתמונה השנייה הגדולה דוקא כוללת . והקטנה כוללת מחיבת כוללת . המין החמישי
 הגדולה כוללת מחיבת והקטנה כוללת שוללת . המין השני הגדולה כוללת מחיבת והקטנה שוללת חלקית . המין השלישי
 הגדולה כוללת שוללת והקטנה כוללת מחיבת . המין הרביעי הגדולה כוללת שוללת והקטנה חלקית מחיבת . וכתמונה
 השלישית הקטנה דוקא מחיבת וישאר ששה מינים . המין האחד הגדולה כוללת מחיבת והקטנה כוללת מחיבת . המין
 השני כוללת מחיבת . חלקית מחיבת . המין השלישי כוללת שוללת . כוללת מחיבת . המין הרביעי כוללת שוללת .
 חלקית מחיבת . המין החמישי חלקית מחיבת . כוללת מחיבת . המין הששי חלקית שוללת . כוללת חסר . כושי
 משפטים חלקים לא יולידו מאומה . הרי לך ד' לתמונה הראשונה ד' לתמונה השנייה וששה לתמונה השלישית . ומקצתם
 ארבע עשר מינים מולידים . וז' ד' המונים הנשארים עקרים לא יולידו מאומה . כמו שזכר הרב . והרי רואה שהלך
 הרב בעקבות ארכטו ומפרשו ולא חנה כי אם שלש תמונות דהיינו או שהיה הגבול האמצעי כושא באחת מן הסקדמות
 וכושא בשני . והיא הנקראת התמונה הראשונה . או שהיה כושא בשתיים והקראת התמונה השנייה או שהיה כושא בשתיים
 והיה התמונה השלישית . ואולם גאליכוס העמיד מקצת התמונות על ארבעה ולדעתו הם הגבול האמצעי כושא
 הגדולה וכושא הקטנה הקראת התמונה הראשונה . ואולם אם היה כושא הגדולה וכושא הקטנה אז היא תמונה בפני
 עצמה וחקראת הרביעית ודיו . ומשפטי שונים מדיני ומשפטי שלש התמונות הנשארות . וזה מינים מתשעה כאשר אבאר
 לך . (והנה אות א' הרומז על הסוג והי' פה הקצה האחרון והקטן . ואות ב' הרומז על משובי המין והי' פה הקצה
 הגדול . ואות ג' המורה על פרטי הסוג והי' הגבול המשתנה והי' סדר שלשה משפטי הסקס בתמונה הזאת הרביעית
גא , בג , אב) . ואלו הן המין הראשון כל **גא** , כל **בג** , א"כ קצת **אב** . ד"מ כל מי מרגיש . כל מ"ס
 קוי . א"כ קצת מרגיש אדם . המין השני כזה אין **גא** , כל **בג** , א"כ אין **אב** . ד"מ אין בכראס מחויבת המציאות .
 כל גשמי בכראס . א"כ אין מחויבת המציאות גשם . המין השלישי כזה כל **גא** , קצת **בג** , א"כ קצת **אב** . ד"מ כל
 גוף נתפס בתקום . קצת הכמאליים גופות . א"כ הכתפס במקום נמצא . המין הרביעי כל **גא** , אין **בג** , א"כ יש
א שאינו **ב** . ד"מ כל כושא אחר יצרו גכור . אין נכהל להון כושא אחר יצרו . א"כ יש גכור שאינו נכהל להון . המין
 החמישי כזה האם **גא** , אין **בג** , א"כ יש **א** שאינו **ב** יש משכיל ונל . אין הולך על ארבע משכיל . א"כ יש ונל
 שאינו הולך על ארבע . הרי לך תשעה מינים . וכלל לתמונה הזאת כל שכנס תחת המין או פרטיו והיה מקצת הם ג'
 מכללו . וכל שלא ככנס תחת המין או פרטיו יש מקצת הסוג שאינו מכללו . וכל שאינו מקצת הם ג' לא יכנס תחת המין
 ופרטיו . ודיו התמונה הזאת שלשה . הראשון שאם תהי' הגדולה מחויבת . צריכה הקטנה להיות כוללת . כי הנה
 הגדולה אם הי' מחויבת הגיד על פרטי המין שהם ככנסים תחת המין . ולולי שתגיד הקטנה על כל המין ההוא והחייב
 אותה לשלול ממנו הסוג . לא תולד מכיניהן התולדה הראויה לחיוב או לשלול פרטי המין ממקצת הסוג . ואולם אם תולד
 הגדולה פרטי או איש' ממין . אז תוכל הקטנה להיות חלקית כי אם החייב הסוג לקצת המין . תשלול התולדה הפרטית
 או האישים ההם ממקצת הסוג . הדין השני אם תהי' הקטנה מחיבת תהי' התולדה חלקית . כי אם החייב הם ג' ממין
 החייב תשלול ממנו המין ופרטיו ממקצת הסוג לא מכללו . ואולם אם תשלול הסוג ממין . כבר תוללת משהי' ממין
 ופרטיו מכל הסוג . הדין השלישי שאם תולד צריכה הגדולה להיות כוללת . שהרי אם התולדה שוללת ע"כ
 שאחת מהקדמות ההקש מחייבת והאח' שוללת שהרי שני משפטים שוללים לא יולידו מאומה . ושני מחויבים לא יולידו
 שולל . מעתה אם הגדולה מחיבת . דהיינו שתגיד על הפרטים שהם ככנסים תחת המין . לולי מחייב על כל הפרטים
 ההם . אף אם תשלול הקטנה את הס' מכלל המין . אי אפשר לשלול פרטי המין ממקצת הסוג . ואם קצת בני אדם

קומדים . אף אם אין קומד מסור הוכי לא יתחייב חזה על מסור הוכי שלא יהא אדם . ואולם אם אמרתי כל הסכלים
 קומדים . ואין סכל מסור הוכי . יתחייב שיש מסור הוכי כי שאינו סכל . ואם חזי' בגדול' שוללה ותשלול מקצ' הפרטים מן
 השין . אף אם תחייב הקטנה את הסוג לכל חין . אין להוליד מזה החולדה השוללת הפרטים מתקנה הסוג . ואם קצת
 קטרי' בלתי כוזבים . אף אם כל כוזב נכל לא יתחייב מזה על ככל שאל יהי' קומר . אבל אם אין חכם כוזב וכל כוזב
 נכל יתחייב שיש ככל בלתי חכם . מעשה הגדולה או שוללת כוללת או מחייבת כוללת או מחייבת חלקית . אבל לא מוכל
 להיות שוללת חלקית . כי אם חזי' אחת מן ההקדמו' שוללת חזי' גם החולדה שוללת וכבר אמרנו בדיון השלישי שכתמוכס
 הואת הריבועית אם החולדה שוללת זריכה הגדולה להיות כוללת . ואם הגדולה כוללת מחייבת חוכל להיות או
 כוללת מחייבת או כוללת שוללת . אבל לא חוכל להיות חלקית כשום פנים מדיון הראשון שזכרנו . ואם רגדולס כוללת
 שוללת זריכה הקטנה להיות מחייבת . שהרי משהי הקדמו' שוללת לא חולד שום חולדה . אבל חזי' או כוללת או חלקית
 ואם בגדולה חלקית זריכה הקטנה להיות מחייבת כוללת . מחייבת מדיון השלישי . שאם חזי' שוללת פ"כ סגס החולדה
 שוללת ולאו היהי' זריכה הגדול' להיות כוללת ואנחנו הנכחו שה' חלקית וכוללת זריכה שחזי' החולדה אמרי' שכ' הקדמו'
 חלקית לא חולדכ' מאומ' הרי לך ה' מיכוס . (א) מחייבת כוללת . מחייבת כוללת . (ב) מחייבת כוללת שוללת כוללת .
 (ג) מחייבת חלקית מחייבת כוללת . (ד) שוללת כוללת מחייבת כוללת . (ה) שוללת כוללת מחייבת חלקית . ומה שלא חכם
 כרכ' ז' את מיכיה המונה הזאת . ה' א מפני שבקל ישובו אל התמונה הראשונה . שאם הכפוד אחת מן הקדמו' והיא או
 שולדו' והיא כדיוכי הכפוד המכוארים לך כשער ג' וכמעט אין כהם שום חושלת כמכואר לכל משכיל כמעט שיון .
 (ע"כ הפירוש של החלה שער ז) :

באור מן המאמר מסוף שער ז

וכל מה שהיא זוכת אלו יד המינים מן
 החבורי' ר"ל ארבעה וחשעים החבורים
 הנשארים . אינם הקשים 'כי הם לא יחייבו
 דבר אחר בהכרח . ואמנם הראיה על
 בטול החבורים ההם ' וקיום אלו המינים
 וידעתם ' הוא חקק גדול (א) ממלאכת
 ההגיון ואין זה כונת המאמר ' ואלו יד
 המינים ממני ההקשים ' יקראו ההקשים
 המשאיים . ואולם ההקשים התנניים הנת
 הם שגני מינים 'תנני מדבק' ותנני נבדל (ב)
 והקש התנני המדבק הוא ' כאמרנו אם
 אם היה השמש עורה הנה עתה הוא יום
 ואחר נמנה ונאמר ' אבל עתה השמש

(א) ממלאכת ההגיון . אמר המפרש . אריסטו . כן
 ראד' אכוסמד . ואכן סיכא . ורכים מן האמרוכים
 השמיקו מאוד כחכונות ההקש . ולמי בלתי לך כקנוד
 שפולג מיני ההקש' המולדי' . והעקרי' . וכללי החמוכות
 וקומיניה' . עד שכלל תוכל לזכר להמת מן הכקר ולכוז' א'
 פיקר מן הזולל . והנה בעלי ההגיון ' זאו שכל הקש מן
 החמוכה השניה או השלישית אם הוא אחת . ככרישוכל אל
 החמוכה הראשונה אם הספיד אח' מן ההקדמות כעינין
 שחשאר ז' דקה . ולזה אין לנו כלמה כי אם החמוכה אחת כי
 שאר החמוכות השונכה אל הראשונה כהפוד ההקדמות .
 וכבר אמרנו כזה רבים מבעלי מלאכה ההגיון . וכבר
 סדרכים ההם . אשר על ידם מעשה שכל הקש מהקשי
 החמוכה השניה או השלישית . הקש אחר מן החמוכה
 הראשית' מוליד בדמותו כללמו . ואמרי' שהדברי' שמוקים
 לא ריחתי להכחיל כהם את התלמידים : (כ) והקש התנני
 המדונק . גם הוא ישוב אל הקש משאית מן החמוכה
 הראשונה . אם האמר . כל מה שהשמש שוללה . הנה הוא
 אם . אבל עתה השמש שוללה . א"כ עתה הוא יום .
 ומזה ההקדמה קטנה מעט אישי :
 פסני

הרמב"ם שער ז

הפירוש

(ג) חתני החלק - אם חרצה תהפכנו א החמוכ' הרש"י
 ויהיה הקש מסוי' ד"מ אם חזמר כל חספ' כפרד אינו
 ז'ג' הספד קום כפרד' א"כ הספד קום אינו זוג או
 כל מים קאים אינם לא קרים ולא פושרים אבל זוג' (ד)
 המדובב פני עינים - המין האחד אם היה השמש עולה
 הנה הוא יום, אבל השמש עולה, א"כ עתה יום - המין
 השני אבל אין עתה יום א"כ אין השמש עולה, כי מחיוב
 הקודם וילד חיוב המזמור ומשליטת המזמור שליטת
 הקודם אבל שליטת הקודם ומיוב' המזמור לא יולדו
 מלמה ויהיה כהמין הראשון החולדה מחיבת, ובמסין
 השני חסיה החולדה שוללת: (ה) והחלק שלשה מינים
 כי פעמים חסיה החולד' מחיבת ופעמי' שוללת, ופעמים
 ח' או הפיון הא' החולדה מחיבת, ד"מ זה המספר אם זוג
 אם כפרד אבל הוא אינו זוג א"כ הוא כפרד או כפרד, וכן
 שלו המים או פושרים או קרים או פושרים, אבל הם לא
 קמים ולא קרים א"כ הם פושרי'. והמין השני כשהיה
 החולדה שוללת, ד"מ זה המספר אם זוג אם כפרד, אבל
 הוא זוג, א"כ הוא בלתי כפרד, או כפרד, וכן במשל
 השני, או המים קרים א"כ אינם לא פושרים ולא מים.
 המין השלישי כשהיה החולדה חכאית, כגון במשל השני
 שלפנינו, אם האמר שלו המים או קרים או פושרים או
 חמים, אבל הם אינם קרים א"כ הם פושרים או חמים,
 זאת כוונת המאמר ואינו הוסיף קצת כזור למען תרץ
 בדברי הרב"ל, ולא יהיו לך בדברי קצר החזום: (ו)
 הקש השלוף - המין הזה מצוי מאוד בחלמוד, כי בכל
 מקום שאמר, דאלה"ה הקשי', או ואס"ך כד וכך קצו',
 כבר שמשו בהקש השלוף, ואף בלמודיות חושלתורבה
 כדודע למעיינים בספרי אקלידוס, ואני אמציל לך משל
 אם הרצה לאשח' הממשע הזה, חמוכה תגבלת משת
 ללצות ישראל כמעט, תכ חסותרו, חמוכה חסוגבלת
 משתי גלפות ישראל אפשרים, והאמר כל חמוכ' חמוכה
 מכללד בקיום ישראל יש לה יותר חסתי וזויות א"כ גם
 לחמוכ' הזאת יום' חסתי וזויות, ותאמר עוד אי אפשר לשלש
 זויות מכלי שלשה קיום, א"כ גם לחמוכה אשר לפנינו
 שלשה

עלה' הנה יתחייב שיהיה עתה יום וכל
 הקש מחבר כן יקרא תניי מדבק - והקש
 (ג) התניי הנחלק' ד"ל הנבדל הנזכר לעיל'
 באמרנו זה המספר אם זוג אם נפרד' או
 נאמר אלו המים אם חמים אם קרים או
 פושרים - ואחר כך נחנה ונאמר בדמיון
 הראשון אבל הוא נפרד' הנה יתחייב שלא
 יהיה זוג - או נחנה ונאמר במשל השני'
 אבל אלו המים חמים - הנה יתחייב שלא
 יהיו קרים ולא פושרים - וכל הקש יחבר
 כן יקרא הקש התניי הנבדל - וכל מיני
 התקשים התנייים המולידים' חמשה מינים
 (ד) המדבק שני מינים' (ה) והנחלק' מינים
 וראיות זה והמשליחן' אינן פוגת זה
 המאמר - ולא נשי זאת המולדה' מין
 ממיני התקש יקראוהו (ו) תקש החילוף'
 וזה כי אנחנו בשרצינו לאמת משפט מה'
 ובארגוהו בהקש אחר מן התקשים
 המשאיים' והוליד לנו המשפט אשר'
 רצינו שגדע אמתותו' הנה אנחנו נקרא
 אותו התקש המשאיי הישר' ואם אמתנו
 המשפט בדרך אחר' ותוא שנגיח סותר
 המשפט אשר נרצה לדעת אמתותו'
 ונחבר התקש שיהיה לנו המופת בו' ויוליד שקר הסותר אשר הנחנו' נאמר כי המשפט
 אשר הנחנו הוא אמתו בלי ספק - ואז המשפט

אשר

שלש קווים . ולא נתנו הנחנו קוטר המשפט אשר רצינו
 לאחתו . ועשינו התמונה כעלת שני קווים א"כ קוטר
 המשפט שקר . ובהכרח המשפט ההוא אמת . כי כל משפט
 בלתי נמצא אם אמת ואם שקר נהכרח : (ז) הקש המפוש .
 כלומר פעמים שלא ידענו אם כל כוונתו המשפט ית להם
 כנצוא אם לא . כחפץ אחרי אישי מין הכישא . אם רוכס
 ית להם הכנצוא ההוא . כחפץ המשפט ונאדר כלכ שא' א'
 ית לוכנצוא כ' . והדרך הזו איננה פשו . כאשר תראה
 כנצל שהביא הרב ז"ל . החלטנו המשפט ואמרנו כל גזס
 נעשה כמלאכה . אחרי שראינו רוב אישימ ונכונשא כגון
 בית האוצר . הכסא . והמכור . ודומיה . נעשים כמלאכה .
 כלכנו אחר הרוב כחפ' ש . וגזרנו אומר אף על השמים .
 אש' פ' שאין מגדר בגזס כהכרח שיעשה כמלאכה : (ח)
 הקשי הדיוכס המוריים . הם על דרך ג' המדות שזכר ר'
 יסמעאל : (א) תמונות ההקש . בלה' ע' פ' רמיו דער שלום
 רעדן . פירמ' סילובוסמ : (ד) מוכיחמוכו . דוא ארטן
 דער פורמיו . מדי פורמארום : (ה) המשאיים .
 לוכנדיוכנטי . סילובוסמו אכסולוטי : (ו) החנייס .
 כדוכנטי שלום רעדן . סילובוסמו היסוטיטיקי : (ז)
 החניי המדונק . קוכיוכנסווי נדיוכננג . היפ טיטיקוס
 קוכיוכנסוויס : (ח) החניי הכמלק . דיסיווכקט ווי
 כדיוכננג . דיסיווכנסוויס : (ט) ההקש המשאוי הושר .
 דירוקטר כווייס . דירוקטוס : (י) הקש המילוף .
 אונדיריקטר כוויי אינדיריקט ס : (יא) הקש המיפוס .
 אינווקטל א : (יב) הקש הסמטל . אלאגיו :

אשר נרצה לאמתו נקרא הקש החיכוף .
 ורנו מין אחד מן ההקש נקראהו (ז) הקש
 החפוש . והוא שיהיה משפט מה נודעו
 חלקיו והתאמת בחפוש קצת חלקיו . הנה
 נקח המשפט והוא כללי . ונשימהו
 הקדמת הקש . ורנו הקש יחד נקראהו
 הקש הרמיון . ר"ל ההעתקה . והוא שנמצא
 שני דברים כותדמים בענין מה . ונמצא דין
 באחד משני הדברים . בלתי נמצא באחר .
 הנה נדון את הדין ההוא על הדבר האחר .
 דמיונו שישאל שואל . אם השמים נעשו
 במלאכה ונאמר בן ראיתי זה . כי השמים
 גשם והכותל גשם . והכותל נעש' במלאכה
 אם השמים נעשו במלאכה . הנה זה הוא
 ההקש המשלי . ואם נקח ראיה על היות
 השמים במלאכה . כשנחפש הגשמים
 אשר התהוו כלם או רבם ונמצאם נעשים
 במלאכה . ונאמר ה' השמים הנה אנחנו נקראהו הקש החפוש . דמיונו שנאמר הגשם
 הוא בית האוצר והבסא והמנורה ומה שדומה להם . והם נעשים במלאכה והשמים
 מכלל גשם הם . א"כ נעשים במלאכה וזה הוא הקש החפוש . ולנו הקשים אחרים
 נקראם (א) הקשי הדינים התוריים . ואין פנים לזכרם . במה שאנחנו בדרכיהם . הנה כלל
 מה שיכללו זה השער מפרוש העניני שנים עשר שמות הם . והם (א) התמוני הראשונ
 מן ההקש . (ב) התמונה השנית מן ההקש . (ג) התמונה השלישית מן ההקש . (ד) מיני
 תמונות ההקש . (ה) ההקשים המשאיים . (ו) ההקשים התנייים . (ז) התניי המדבק . (ח) התניי
 הנחלק . (ט) ההקש המשאי הישר . (י) הקש החיכוף . (יא) הקש החפוש . (יב) הקש המשל .

המשפטים

פתיחה למפרש לשער ח

אמר המפרש ידוע ממה שקדם שהמושכלים יתלמחו כמותם והמוסר מחובר מהקשים שיביא והקשה מורכב משלשה השפטים . החולדה הוא המשפט אשר רצינו לאמרו . וההקדמות הם משפטים מכאורים לנו ועל ידם יתוודע הכלתו כודע . ומוכח מזה שיש הקדמות מכאורים בעצמן מכלי שנצטרך לא מופת ולא ראוי על אמרתם . כי אם תכית שכל המשפטים לא יתלמחו כי אם ע"י הקש . אשאלך כמה יתלמחו הקדמות ההקש הוא אם תלמד ע"י הקש אחר . אשנה ואשלים את שאלתי ואמרי שמי אפשר שילך זה עד כלתי הכלית ע"כ שגביע נסוף אל משפטי כודעים בעצמם ומכאורים בלי שום פקפוק עד שלא יקפצו כפי שום משכיל ויבא לך הרב בזה השער מיני המשפטי' הללו :

שער ח

שער ח

המשפטים אשר יודע ולא נצטרך

אל ראייה על אמרתם ד'

מיני' (6) המוחשים . בידעתינו שזה שחור

זה

(6) המוחשים . הם ההרגשו' המתלדוה אלכלו כאלהגו' המושגים ומספר המושגים ידוע מהם הראיה והשמש והרית הטעם והמטעם וכולם ע"י ההרגשה ההכונה . כי בראות הרגישות קרני האור היוצאים מן הגוף האור והכפלים מן רג' העבור אל ה'ך העין כהולד על ידם תנועה במיתר הראיה היוצא משם אל המוח . וכמש' הרגישות שה רעדה פלקי האור המתפוצצים מהכאה גוף קשה ונלוו בגוף אחר כדומה לו כי האור הוא הכרעד יכנס אל חוד האוזן . ויוליד תנועה הרעדה במיתרי השמש שטרם נתיי . והרית הוא הרגשה התנועה הכוללת במיתרי כרית כההפעלם מן האידים הריחני' היוצאים מן ג' המורם אל חוד האף וכן בטעם וכהשוש . וכבר ימצאו חלקים בגוף המי שאין להם הרגשה כלל בעצמם . כגון השערות והצפרנים והעצמות והקרכים והטלפים . והקוסמו עליהם שאמרונים עוד חלקים רבים שלא מצאו להם שום הרגשה כלל . כי אין הרגש במי . כי אם המיתרי' מקורין בערוון . שרשם כמות ומשם יצאו ויתפשטו כרוך חלקי הגוף . ועל המוח בעצמו יאשרו קצה האחרוני' שהוא כלתי פרגיש כלל . וישיד הכסיון על דכריהם . אלא שיש למקפץ על דכריהם . אבל במקו' שלא ימצאו בהיתרו' כפי היוצאים מן המוח . אין ספק שלא המצא שם שום הרגשה כלל וכלל . והנה כל אלו הרגשות קוסמיות מעידות על ההצא גוף מוחש מחוץ מוליד ההכונה ההוא . ופעמים הרגיש הכפס הרגשות כאלה מכלי המצא שם כעת ההיא שום מוחש כלל . כגון אם תצויר בנפשך ציור אילן או פרי או אדם אשר ראית מקדם ועכשיו איכנו והם נקראי' הרגשות דמיוניות . היו הרגשות קוסמיות כה שער כבוד המושג לפניך אלא מעשה כבוד המושג שבו והי' לדמיונו' . והמלומות כיוצא בהן שכל המלומות קוסמיות הם הרעיו' דיומא ורעיוני האדם בהקיץ יצלו על משכבו וידמו אליו כאלו מושגם כמצא מנגד . ויש לך עוד הרגשות שלא יעידו כלל על המצא שום מוחש' ממוץ לג' . כגון הרעיון והצמאון . וחלות המסבל . והכאב והנקה . וגם אלו שרשם בהנחות הכוללות בגוף המרגיש אם באצטומא או באבר אחר מאיברי המי . וכן אף לו צריך שתהיי' עמיתרים ההם הזכרים כמבאר בטבעיות . ויש לנו הרגשות נפשיו' מתקורן כעש המרגשה ודבר אין להם עם בגוף ומיתריו ותנועותיו . כגון ההרגשה הפנימית . שאכי כמצא מדבר יודע וזוכר . שאכי אזהב אנו מוכא . סומל או משטין שאכי שזח או עכב . מקוה או משולל מחקוה . כל אלו הם הרגשות פנימיו' שאין להם מושג מיזוני . ועל כל ההרגשות הללו אמר הרב שאין צריכות שום ראיה או מופת . והנה יש כזה מקום עיון . שהרי כפל מפלוקת בין ראשוני' המקורים אם כל אשר יעידו המושגים נכון וקים אם לא . שהרי המדבר' אמרו שהמושי' לא יתנו הפמה המיד . כאשר זכר הרב בעצמו במורה ח"פ ע"ג . וכאמה ראה ראינו שהשמות מצוי' בהם מאוד כי היושב בפנינו ידמה לו כאלו הספינס עומדה במקומה והמוף נזור אסור . וכנידמה לנו שג' השמש שטמו קטן מאוד מג' הארץ . ושלכנס גוף מאור . ושאוכה קרובה לארץ מן השמש ושאר הכוכבים . וכמראות הטעות מפורסם . כי במולי' ריקון יראה לנו כאלו כל המראות מתוגות עם המראה סירוקס . וכן לא נכיר . וכנידל המראות לאור הכר כאשר אנו מכירי' אותן לאור היום .

וכן בטעם וכשאר המושגים יאריך זכרם ולא כ"איד לקמור
 על ע"ד משודים כאלו ונאמר שאין זריכות שום ראיה ?
 אף אם הרב מולק על המדברים כמקום הנזכר , וגם
 מנאו מערכי המוקרים דרכים אמתיים להשמ' מטעות
 המושגים מ"א ד' כאשר עליהם שלא יזכרו שום ראיה או
 מופת אם רבים מולקים עליהם , אלא שאמר העיון תראה
 טבל הספיקות הללו אינן אלא כחכמת המושג' מעשמים
 שאין המושג כמו שהגידו עליו המושגים וא"כ הקומך על
 הד"ח המושגים בכחכמת המושגים הפיזיקיים לא ישמר מן
 הטעות והמבוכה . ואולם כחכמת ההרגשות עצמן

וזה דבן וזה מתוק וזה מר (ג) והמשכלות
 הר'אשונות בדיעתנו 'שהכל יותר גדול
 מן החלק (ג) ושהשנים מספר הזוג
 ושהדברים השונים בעצמם בעינם לדבר
 אחר (ד) כלם שונים (ה) והמפרסמות
 בדיעתנו

כודאי שאין בהן ספק אם אכן מרגישים כך וכך , אם לאו , ואין לך שום מהתקש שיתקפק על זה , ד"מ היושב בספינת
 שזכרנו ידמה לו כאלו החוף יתנועע לאקור , וזהו שקר בכחכמת המושג' שהיא החוף , אבל אמת הוא בלי ספק בכחכמת
 ההרגשה בעצמה , כי כן אכן מרגישים ולא יפול שום ספק אם אמת הוא שכן ידמה לנו אם לא , ואם הסולל יטען'
 המזוקמר ויאמר על המושג' שהוא מר שופה הוא , אכל אם יאמר מרגיש אני טעם מרירות , אין ספק שהאמת אהו
 ולא יצטרך על זה שום ראיה או מופת , כי די לו שיאמר כך אני מרגיש . וא"כ כבר יש לנו משפטים מכודררי' ומאמתים
 מנד עצמם בלי מופת והקשה ואלו המשפטי' ולידו חולדתם בהתמכרם ודי בזה לכוננת הרבז' כי כל כוונתו בזה הפק
 לא היה כי אם למצוא משפטים אמתיים שלא יצטרכו אל מופת כרי שלא ילך צורך הראיה והמופת אל בלי תכלית כאשר
 זכרנו : (ב) והמושכלות הראשונות . המשיין בקשרי ההכרעה כגון אקלדיו וארכימידיו ודומיהם , יראה שהם לא כנו
 את טירת מופתיהם על יסוד המושגים כי אם על הגדרי' ועל המושכלות הראשונות , והגדרי' הם מאמר' אשר על
 ידם יתברר לנו מהות כל דבר ומשיגיו העצמותי' ד"מ גדר האדם הוא שי מדבר , גדר המשולש הוא מקום כגבל משלש
 קיים . גדר העגול הוא קו עקום כולל מהכוננות הקו הישר כפי' לנקודה קימת ודומיהם . והמושכלות הראשונות הם
 משפטים כלתי מס פקים בעצמם ואי אפשר להכטישם בשום פנים כגון שהכל יותר גדול מן החלק וכו' , שמיד כשהבין
 המלות הללו הכל יותר גדול מן החלק , אי אפשר לך להסתפק באמתות המשפט , לכן לא יצטרך אל מופת . ובקשרי
 אקלדיו וארכימידיו בקראי הכמות . ודע שאף שלא נצטרך להכיר לא ראיה ולא מופת על אמתות המושכלו' הראשונות ,
 עס כל זה אפשר לברר במופת אמיתי והן באמת חולדת הגדרים אשר זכרנו , והגדרי' הם הקדמות להן ד"מ מושכל
 ראשון שהכל יותר גדול מן החלק , אם הקבוען על גדר כל מלה ומלה יתבאר לך דרך מופתי מאמת את המושכל הזה ,
 כי גדר הכל הוא אחד המחוכר מרבים , והרבים ההם יהיו חלקי הכל , ד"מ א' ב' ג' ד' וכו' ימדיו בקבוצ' יקראו כל , וכל
 אמת מהם יקרא חלק , והנה כאשר טע' שזה אל א' אם חוכל להמיר ה' עס ה' מכלתי שיכוי הכמות , ואם חוכל להמיר
 חלק מן ה' עס כל ה' מכלתי שיכוי הכמות לויקרא ה' גדול וט' קטן , והנה באור היבנת גדול או קטן ה' אי יתם מצטרף
 בין שני דבר' אשר חלק הא' שוב בכמות עס השני כל , מעשה על כל החלקי' א' ב' ג' ד' וכו' הנזכרי' , ד"מ על ג' , אמור
 ג' הוא שוב לחלק מן הכל , וכל שה' שוב לחלק מן הכל הוא יותר קטן מהכל , ו' יוחר קטן מהכל וכן בשאר החלקי' ,
 ויהיה זה הקש ושר משאוי , הקטנה מכווארה כי כבר הלחנו שג' יהי חלק מהכל , והגדולה גס היא אי אפשר להכחישה ,
 אמרישה היא מגדר היחס המצטרף בין גדול וקטן כאשר זכרנו : (ג) ושהשנים מספר הזוג , אין זה מונח כי אם גדר ,
 ותחת על הר' שכלל הגדריש עס ההנחות : (ד) כלם שונים , כלומר אם ידעת שהדבר הנקרא א' שוב אל ב' וידעת
 שגס ג' שוב אל ב' - אי אפשר לך להכחיש בשום פנים שגס א' שוב ל'ג' , ואם חשיין סמאל שגס למושכל הזה דרך
 מופת - כזה א' שוב אל ב' , כל דבר וחלף בו : לוי מכלי שיכוי הכמות (כי זה גדר השוה כמו שזכרנו) א"כ יחלף א'
 עס ב' בלי שיכוי הכמות , והנה ג' שוב אל ב' , קח ב' שנים א' המתח' לא יקרא שיכוי בכמות , א"כ ג' שוב עס א' , וזהו
 מה שרצינו לכאר : (ה) והמפורסמות . הם הדברים שלא יפול בהם סקר או אמת כי אם בלא ומבוכה , ולא כל נאה

בידיעחנו שגלו הערוה מנה וכו' חסד
 המטיב ביותר נכבד נאה ומקבל (ו)
 והמקבלות והוא כל מה שיקבל מאחד
 נבחר או רבים נבחרים כי אנחנו נבקש
 ראיה על היות האיש אשר יקבל ממנו
 אמתי בכד' ולא יבקש ראיה על כד'
 מאמר ומאמר אבליסמך בקבלה לא
 זולתה כי כבר התבארה אמתותו בכלל
 מה (ו) שספר ממנו ואולם המוחשיות
 והמשכיות אין חלוקה בין השלם בתושים
 ביצירה ובין זולתו (ז) ממין האדם והנכבד
 בהם

ומגונה מן המפורסמות כי אם הכלא והמגונה כמדות
 והם התחשלות כוללות כלל האדם כראותו דברים
 המועילים ולא מזיקים להכרת בני האדם וסליחות המין
 בקבוצו ד"ם הממס והזדק העוסק במילות הסדר
 ומכירתו המכירה והכבודות וה' להים כראות העולם
 לשכה לא חוהו ונתן כלל האדם שיהפיעל מהרגשה בעימה
 וערכה ומקובלת כראותו הזדק והמשפט הסדר והמכירה
 ודומיהם וירגיש כלב כמדקרות טרב כראותו המס ורוב
 ועוסק בני האדם וכולאי שאפשר להמא מפא על היות
 הדברי הללו קנהם מועילים וקצתם מזיקים לתקון
 הקבוצ' אלא שלכ האדם בכונה אלוהיה ומכוברת
 חתפעל וחרגיש הכלא והמגונה טרם יתקור השכל אחרי
 הטוב והרע האמתי והשקרי ומיד כראותו שכי אכשים
 נעים והאקד מכה את רעהו על לא חסם יחאנף ויאמר
 לרשע למה חכה רעד ופעמים שישים את כפשו ככפו
 להגיל את העשוק מיד עושקו והמשפטים הללו זהו כל
 וזהו מגונה וקראו מעורסמו אמתי שכל בני האדם הסכימו
 עליהם כדברי שכין אדם למכירו אם אינם יוגעים
 בדבר כי אם יגיע להם מה נזק או חועלת אפש שיסכרו
 בחמס וירחיקו את הזדק לתועלת גופם או קנינם ואולם כדברים הנזערי
 לעש כחמס ולזה יאמרו המפורסמות אינן זריכות ראיה (ו) וסמקובלות הם הדברי אשר יתאמתו לנו מפי אדם
 אחד באמן או מפי רבי באמנים אשר לא יכול הספק בהם וכענין מהם קבלת רחמיו ומסרה ליהושע זכו ואנחנו
 כאמין את התורה שנעל פה מזד הקבלה אמרי שקבלנו איש מפי איש באמן מפי אלאן עד משה ע"ה שזאת היא התורה
 המקורה לו מסינו אלו הן המדות אשר בהן הדרש וכן כאמין שהיה בימי הקדמונים מלך אלכסנדר כובש ארצות רבות
 חמת יד משלתו והוא היה כן פוליס והלמיד ארוסטו כל זה כאמין ממי שקבל מפי אלהם או מהוך כחכם ודע אתה
 הקור' שכל משפט מאלט (עייק לעיל שער ד) אם יהיה הוה עתה יתאמת לנו ע' הגדה כפוש' כגון מתן תורה
 במעמד הככר ושכבותינו ראו ושמצו את הקולנה ואת הפידים לו בכקיעת יס ק שראו את היד הגדולה והאמינו
 בה וכמשה עבדו ואולם אם יהיה כמה שעבר לא יתאמת לנו כי אם מזד הקבלה זטעות גדולה היא ושגיאה רבה
 למבקש מופת לו הקס משאי על אמתות משפט מחלט עבר כי במה יתאמת לכננו או לכני בנינו ד"ם שמלך פרידריך
 השני עשה מלחמות רבות ועל מות זהו הפלרת המלכים ועם כל זה לא יתפקו בזה ויקמכו על המקובל אללם
 מאבותיהם אם מפייהם ואם מפי כחמס כן הדבר באמונת הניסים ומי שיבקש מופת הוה על אמת אותם אינו אלא
 מועס כי לא יכול מופת על מה שהיה ואם כאמין שהיה מקדם מלכות רומי עדינה ותקופה אקרי שהיה הדבר גלוי
 ומפורסם לכל בימים ההם ומקובל אלינו מפירכיים קצתם באמנים וקצתם בלתי באמנים על אמת כמה וכמה
 שנלמין באותות ומופתים אשר נעשו לאבותינו כפרקים גדול וכהפון רב ומקובל' אלינו מאכשים ככדדים נביאים
 ועזברי השם אוהבי האמת וש כפי רמיה ולא אאריך בזה לפי שאין כאן מקומו (ז) שפופי ממנו כלומר ארי
 שכבר עמדת במקורה על אמתות אדם אחד ואמונתו בכלל לא תתקור על כל מאמר ומאמר ממנו כפרע אם הוא
 אמת או לא כ"ל תקמוך על הקבלה (ח) ממין האדם כלומר שאין להלק בין אמתות מה שירגיש האדם היותר שלם
 כפושיו לאמתות מה שירגיש אדם אחר בינוני רק שהיו מושיו בריאים וכלי קרען והשגות הנכבד ממין האדם אינן
 ככללות

בדלות מהשגות הפחות שבהם כי האמת לשניהם שווים
 מבלי חלוק ויתרון: (ט) אחרת - כגון ממשלת מלך אחד
 או שרים רבים יש לך אומות שיגנו ממשלת מושל אחד
 ויש שיגנו ארץ שרבים שרים: (י) שלם - אין זה קוטר
 למה שאמר הרכ למעלה שאין הכלל בין השלם כמושגו ובין
 זולתו, כי למעלה כיון על מעלות ושלמות המושגים
 כדקוח ועצם הרבשם, ויהיה השלם כמושגו (דער דוא
 פולקומכשטי זיכיהאט) ופס יהיה שלם כ"א (גאנץ)
 ויהיה המושג השלם (אין זין דער גאנץ איזט) כרות כלי
 מסרון ומולסה, ובאמת דקות המושג והכחנה לא יולדו
 חלוק ויתרון באמתות הרבשם. ואלו בכריאת ומולסה
 אין ספק שתחלף האמתות חלוק גדול שהרי בעל הירקון
 ושיג כל הדברים ירוקי, ואשר כשפך מררהו יטעם
 המתוק מר, ואז לא היה המגיע מן המושג אמת כלי ספק.
 נכאן גלה הרכז' לאת דעחו בענין עדות המושגים נגד
 המדברים האומרי' שהמושגים יחטאו בהשגותיהם. והרכ
 ז'ל קובר שהמושג השלם כלי מסרון יהיה המגיע ממנו
 אמת כלי ספק, ואולם כשהחכוין היטב תראה שלא די
 כשלמות המושג לנד אל היות השגתו אמת כלי ספק כי אם
 תזטרך עוד להנאי' אחרים כגון שיהיה המושג על מקום
 ראוי וכן המשיג צריך שיהיה על מעמד ראוי וצריך שלא
 יהיה בין המשיג למושג שום מקד מכדיל. או גוף אחד
 הכלכל השגת המושג, וכלעדי הדרכים הללו לא יוכל
 להשתמר מן השגות. וכמורה מ"ר פרק ע"ג בהקדמה
 ו"כזכר הרכ בעצמו טעות המושגים אשר אין להם תקון

כלל בשלמות המושג לנד. כי אדם שלם הראוה ד' מיראה הדבר הגדול קטן, והמחודד יראה עגול ממנו, ויראה הקטן
 גדול כאשר יהיה במים, והגדול קטן כאשר יהיה קצחו במים וקצחו מוך למים, וכאלה השגיאות עצמו מספר וא"כ
 הרוצה שיסמוך על השגת המושגים צריך שישמור את נפשו מכל דרכי הטעות שזכרנו, ואלם כרצה נוכל לקחת מהם
 התחלות המופת בלופן שזכרנו למעלה, דהיינו שלא נלמין בהגדותיהם בערך אל המושג המיווני, כי אם בערך אל
 ההשגה בעצמה כמבואר, והחקירה כזה עמוקה עד מאוד אלא שלא אצריך לך: (יא) כמושלמות השניות. הם
 המפשטי' הכולדים מן המושגות הראשונות ע"י הקשים אמתיו' כחתי' כח' ההנדקי', הנדקי' מלה ערבית ופירושו חכמת
 הגישטריא או המדידה, ומשכונות התכונה הם המשכונות אשר על דם נדע מהלך השמש והירח והכוכבים וכל אלו
 הלמודי' יוגו באמצעות הקשים משאיים אשר התחלו בהן לקוחות מן המושגות הראשונות עד שהלמוד היותר עמוק
 כשפרי אקלי' דו וארכיטי' דו לא יפול הספק עליו, כאשר לא יפול הספק על אמיתות המושג הראשון, כי כל למודי
 ההנדסה אמתי' ודכוקי' זה בזה כטבעות השלשלת וראשם מגיע אל המושג הראשונות בלופן שהמכונות למוד אחד
 מלמודי ההנדסה צריך שיכפיש כלם: (יב) בכסיון - המתכוון במושגיו על פעולה הדכרי' הטבעי' ורואה שאישי מין
 ידוע פועלי' המיד פעולה אמת כגון שהיון משמק הלכ, שהאש שורף, שעשב ידוע משלשלת הכסן וכדומה אוו' כאשר
 שכתאמת לו המשעט ההוא בכסיון כל"א (ערפארונגן, עקספריענדן), וכבר ימצאו שני מיני הכסיון. פעמים

האשקמוניא

שיתאמת

הַאֲשֵׁקְמוּנִיא לְבָטֵן וְעֵצוֹר לְבָטֵן הַעֲפָצִים
 הַיְדוּעִים וְהַגַּם בְּן וְכָל מִתְּשׁוּמָה לֹא אִמָּת .
 וְכָל מִתְּשׁוּמָה יְדִיעַתוֹ בְּאַחַר מֵאוֹ הַדְּרָכִי
 אִמָּתִים . וְאִנְשֵׁי הַהֲגִיזוֹן יִקְרְאוּ אֶת־
 הַמְּשֻׁפְטִי הַמְּגִיעִי בְּאַחַד מֵאֵלֶּי הַדְּרָכִי
 אִמָּתִים . וְאַחַר אֵלֶּי הַדְּצֵעוֹת תִּרְעֵ שְׂכָל
 הַקֶּשׁ אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה שְׁתֵּי הַקְּדָמוֹתַי יַחַד
 אִמָּתִיּוֹת ' הֵנָּה נִקְרָאָהוּ הַקֶּשׁ מוֹפְתֵי
 וְעֵשִׂית אֵלֶּי הַהֲקָשִׁים וְיִדְעַת תְּגַיְהֶהּ הִיא
 אֲשֶׁר נִקְרָאָה מְלֹאכֶת הַמוֹפֵת ' וְכֹאֲשֶׁר
 תִּהְיֶינָה הַקְּדָמוֹת הַהֲקֶשׁ אוֹ אַחַת מֵהֶן
 מִהַמְּפָרְסְמוֹת נִקְרָאָהוּ הַקֶּשׁ (יג) הַנִּיצוֹת
 וְעֵשִׂית אֵלֶּי הַהֲקָשִׁים וְיִדְעַת תְּגַיְהֶהּ הִיא
 מְלֹאכֶת הַנִּיצוֹת . וְאִם תִּהְיֶינָה הַקְּדָמוֹת
 הַהֲקֶשׁ אוֹ אַחַת מֵהֶן מִהַמְּקַבְּלוֹת נִקְרָאָהוּ
 הַקֶּשׁ (יד) הַהֲלָצָה ' וְעֵשִׂית אֵלֶּי הַהֲקָשִׁים
 וְיִדְעַת תְּגַיְהֶהּ הִיא מְלֹאכֶת הַהֲלָצָה .
 וּבְכֹאֵן מִיֵּן אַחַר מִן־הַהֲקֶשׁ תַּעֲשֶׂה בְּהֵם
 הַטְּעִיָּה וְשִׁקְרָה ' וְהַהֲקָשִׁים הֵם אֲשֶׁר קָרָה
 בְּהַקְּדָמוֹתֵיהֶם אוֹ־בְּאַחַת מֵהֶן ' שְׁטַעֲהָ
 עֲמָה אוֹ טְעָה בְּהָ אוֹ־שִׁקְרָה בְּהָ בְּמִין מִמִּינֵי
 הַהֲקָשִׁים אֵלֶּי ' יִקְרְאוּ (טו) הַקָּשִׁים מְשֻׁעִים
 וְעֵשִׂית אֵלֶּי הַדְּרָכִים אֲשֶׁר־בְּהֵם יִשְׁעוּ
 וְיִשְׁקְרוּ תִקְרָא מְלֹאכֶת הַהֲטְעִיָּה . וְהֵנָּה
 וַיִּפּוּ

שיתאמת לנו המשפט "ההשקפה והתכוננו' לכד כדכרי
 הטבע , מבלי שנוסף או נברע ממנו דבר , כענין
 ההשקפה במהלכי הכוכבי' , כדרכי ההשגחה כמדוח בני
 האד' וכדומה , ותקרא הכטה (באכאכטונג אכטער צל א)
 ופעמי' שהצטרך לה סוף פעולה כמירית על פעולות
 הטבע , להוסיף עליה או לגרוע מהם לשנות את מקומם
 להרכיבם ולהפרידם וכדומה כדי לעמוד על אמתת
 המקורה , כענין תקון העשבים לרפואה , והורקס האוויר
 מן הכלי , כדרך שטעו האחרונים , כדי לעמוד על
 פעולות רבות יפעל הטבע באמצעות האוויר , ויקרא
 נסיון כיסוד , כל"א (פרוץ עקספרימענט) : (ג)
 הנזכר . וזהו דרך בלתי מופתית , כי לא כל האדם והצרכ
 טוב ולא כל הטוב ערכ נאה וכן לא כל הרע קחעב ומגונה
 ולא כל הסג' נהרע , ואם יסכימו רוב בני האדם על דבר
 אחד אין זה מופת א שיהיה אמת , וכבר ימצאו מפורסמו'
 אלל אומם אמת , או אלל כת מחכות בני האדם ואינן
 מפורסמות לזולתן , כמו שזכר הרב למעלה , כי אף אם
 האל יתכרזם בפני האדם אהבם המדות המעולות
 וההכנה המיושרת מ'מיתחלפו דעות בני האדם מרד
 המזג והלמוד והדח וטאר המקרי' אשר עזמו מספר ,
 וא"כ ההקדמות המפורסמות מרד עזמן אינו מופתיות
 ואולם חסדך על ידיון לבני האדם להגיב אל המבוקש
 ולכוח בו כהשקם וכלי מוכס , אלל שעם כל זה חסר
 אפשרות הסתירה : (יד) ההלצה . וגם זה דרך בלתי
 מופתית , ואם יספיק לטעם הזמנה כלל הזומע , ובו
 המין מן המאמרי' ומן ההקמי' ידרשו המליצי' על בני
 האדם לזרזם לעשות דבר או להרטיק מעשות דבר או
 לקבוע בלכותם אהבם דבר להקרב אליו או שנאת דבר
 להחרק ממנו : (ט) הקשים מטעים . והם שכי מיכי'
 האמד שהקדמותיהן מטעמות כנגליוהן כלן הן אמתיות ,
 וכשיעיון בהם המשכיל ימצאון שקר או שפיהן או אמת
 מהן , והמין השכי שיחם הקדמותיהן אמתיות אך אין
 שכונן ככונן כלופן שה לד מהן חולדה , ובו יטענה מי
 שלל עיון היטב ומי שאינו בקי בחכוי ההקם כלם , ויקרא
 המין הראשון הטעה כחומר ההקם , והמין השני הטעה
 כזרות ההקם , דמיון לרעיה כחומר ההקם אש האמר
 כל מי בעל טענה מושגים , הסומט מי' , א"כ קוא בעל
 קמטה מוסי' , וזה אינו כי בגדולה כזוכת , ואם תקיט
 ותאמר

ויפיו הדברי ויגנו בדמיון ובחקוי (טו) לזולת
 הדברים וכן כל הקש תהיה בו הקדמה
 לקוחה על צד הדמיון והחקוי הנה אנתנו
 נקראתו הקש השירי והמלאכה אשר
 תעשה אלו ההקשים והודיע דרכי החקויים
 והמשלים אשר תעשה אותם תקרא
 מלאכת השיר ודע כי להקשים המופתיים
 חנים אין פנים לזכרם בזה המאמר אבל
 לזכור אותם בכלל אומר שהקשים
 המופתיים לא יעשו ההמשל בשום פנים
 ולא התקירה בהפוש כי אם בתנאים
 ואולם מלאכת הנצוח הנה היא תעשה
 (י) חפוש מהלש ומלאכת ההלצה תעשה
 (יא) הקש הדמיון וכן תראה בהקשי
 ההלצה הקדמה ותסתיר אחרת (יט)
 לסבות ויקרא אצלנו זה הענין הנסתר
 וכלל אלו השמות שעניניהם מפרשים בזה
 הישר ט"ו שמות הם והם (א) המושגים
 (ב) המשפלות (ג) המפדמות (ד) המפדמות
 השניות (ה) המפדמות (ו) המשפלות
 משפט

חומר כל אדם מרגיש הכשר מרגיש א"כ הכשר אדם
 תסיה ההעטפה כנורות ההקש כי אחר שכשוא הגדולה
 הוא בעצמו כשוא הקטנה וכבר יהיה ההקש מן החמוכה
 השנית וממה שקדם ידעת כי בחמוכה השנית הקטנה
 תמיד הפך הגדולה באיכות אבל אם שחיהן שוללות או
 שחיהן מקיבות לא תולדל מאומה: (טז) לזולת הדברי
 כלומר לפעמים יהיה המשפט כחתי אמתו בעצמו ולפי
 פשוטו לא שהוא ליפות או לגנות דבר מה כמו שכאמר
 יערוך כמטר לקחי הנה דמה לקחו לטטר כדי ליפית
 דבריו וכעל המליצה ככה עליו ההקש והוסף ואמר
 כשעירוס וכו' זהו ההקש השירי: (יז) חפוש מהלש
 מחוץ למעלה כשערז' כי אחריו שמלאכת הנצוח
 הקדמותים או הקדמה אחת ממנה מהמפורסמות כבר
 תקיש מהשכמת רוב בני האדם עלה הזאת הדבר אצל
 כלם כי החקירה בחפוש ע' כלם כמעט וזהו הקש
 החפוש: (יח) הקש הדמיון באורו כשערז' כי מלאכת
 ההלצה השחמת במקובלות והדבר המקובל לא תהדר
 אמתותו אל כל אומה ולשן ולא אל רובם כי אם אל
 קצת בני אדם כי דרך בעלי המליצה לזרז את בני האדם
 ולומר עשו כדוכך כאשר עשה פלוני והללים או
 כאשר צוה פלוני הככבד או השמרו מעשות כדוכך כי
 פלוני לא כשמ' מזה ובעכש והדרך הזה רגיל אצל המליצי
 המזרז את האומה או את המושל למ' אמה או לשלום
 לבנות ולהרוק לפזר או לכנוס המפזר כידוע
 ולפעמי' יאמת דבריהם ע"י משל וכל הדרכים הללו יש
 בהם הקש הדמיון: (יט) לסבות כלומר לפעמים
 יסתיר בעל הקש ההלצה הקדמה אחת מהקדמות ההקש
 ולא זכיר כ"א השניה אם לאסתת הקצור או מתוך סבה
 אחרת כגון אם כאמר האדם הוא חיה"כ הוא מרגיש
 ונחמר כגדולה שהיא כל מי מרגיש או אם תאמר כל
 ישראל יש להם חלק לע"הב וזה ראובן יש לו חלק
 לע"הב ותעזוב הקטנה שהיא רחוק הוא מעדת ישראל
 והדרך הזה רגיל לכל כותבי הספרי שחיים הגויכיים כי

כל קרא כמעט השתכלות וכן מעצמו את ההקדמ' הנסתר ואין צורך לזכרה ביחוד וכעל המליצה ישחמשו בו תמיד
 כי כוחם להעיר את נפש הש מע או הקורא את דבריהם ולזה יניחו מקום לשכלו להגדר בו ולא יאריכו בדברים
 יותר מדאי: (א) המושגים כלה"ע (ז) כי ישיפסידוכגן זכונאיאכית: (ב) החושכ'ות הראשונות (ג) רוכד
 אונד הוישועטני אקסיאמאטט: (ג) ה'ושכלות השניות (ע) ררוויזליכי זעטני פרופוז ציונים דומכש
 שראכילים: (ד) ה'פורסמו' (דש) אנטענד'בי אונד אונאנטעטע: דיגי' דיקורוס קונוויניכים: (ה) הסקובלו'

הרמב"ם שער ח ט

הפירוש

- (ו) מְשַׁפֵּט אֲמִיתִי (ז) הֵהֱקֵשׁ הַמוֹפְתִי (ח)
- מְלֹאכֶת הַמוֹפֶת (ט) הֵקֵשׁ הַנִּיצוּחַ (יוד)
- הֵקֵשׁ הַהֲלָצָה (יא) מְלֹאכֶת הַהֲלָצָה (יב)
- הֵקֵשׁ מִטְעָה (יג) מְלֹאכֶת הַהֲטָעָה (יד)
- הֵהֱקֵשׁ הַשִּׁירִי (טו) מְלֹאכֶת הַשִּׁיר (טז)
- הֵקֵשֶׁת :
- (יד) הֵקֵשׁ הַשִּׁירִי . פועל ישיר שלום , סילוגיסמוס פועלטיקום : (טו) מלאכת השיר . פלעצוא ארספועטיקה :
- (טז) הנקשר . אנגקירטיטר שלום , ענטימימא :

פתיחה לשער ט

אחריו אשר באר הרכ דוני ההקש ואיך תולד התולדה אם נזדק ואם כהטעיה , או על דרך המליצה זה השיר וכו' , כפי הצורך להכנת צורת ההקש והמופת , ישובעוה לקשור על חומר ההקש והם הכללים ההגיוניים , והעיוניים אשר כל כית ההקירה נשוען עליהם והכללים הללו כהשקפה ראשונה ידמו לנו כאלו הם נעדרו התועלת , אחרי שהם דברים פשוטים וקלים , וכמעט לא יסכל אותם עוללו ויונק , ואולם אל יהיו הדרכים הקלים הללו ככזים בעיניך , כתנם על לוח לנך כי מהם תוצאות כל חכמה , ובלעדם נמשש כעור באפלה בעכשיות ולא היות , במדות וכלמודיות ונכל מדה יקרה :

שער ט

שער ט

- (א) סבות הנמצאות ארבע , החומר והצורה הפועל והתכלית דמיון
- (ב) סבות . אם יהיה דבר א' אשר על ידו נשיג ב' יקרא א' הסבה , ב' המסוכב . ד"מאיד עלה מן הארץ והכיע האויר תנועה מזקה , זהו רוח קצרה , ותהיה גלית האיד קבה , ונשיבת הרוח מסוכב . וכן אם קמתי ממושבי כדו לקבל פני הגדול ההולך לקראתי תהיה הדרת פני הזקן קבה , זקומי מסעכבי מסוכב . וכן ככתבי את הדברי האלה עלספר , אהיה אני הכולב הקבה , והספר המסוכב . וכן הכייר והדיו והקולמוס סבה אל הכתב כי בלעדם לא תמצא הכתיבה . והנה בכל מחודש , כבר ישאל השאל ארבעה שאלות (א) מי חדשו (ב) מדוע חדשו (ג) איך חדשו (ד) ממה חדשו , וכל השאלות הללו יש תשובה נכונה . אלא שלפעמים נסכל אותה לקוצר דעתנו . ואולם עכ"פ יש עליהם תשובה בעולם , כי הכה שאלתי מי חדשו ע"כ שיש עליה תשובה אפרי שאין דבר עושה את עצמו . ואחרי שהרכר מחודש כאשר הכחנו ע"כ שימצא לו מחדש . וכן שאלה מדוע חדשו אחרי שכל סדכרי הטבעיים הם בכונה מיוחדת מאת הבורא יתברך לתכלית מיוחדת , והדברי הנעשים מכני אדם הם לתכלית מכוינ מאת האומן אשר פעלו . וא"כ אן לך דבר מחודש שאלא חודש לאיזה תכלית וכונה , וזרקה א"כ השאלה מדוע חדשו . זשאלתי איך חדשו , תודיע לני מהות הדבר המחודש וזורתו , כי אם תשאל ד"מאיך חודש הקו וההיה התשובה ע"י תכונה נקודה אל נקודה , כבר ידעת מהות הקו וזורתו , וחדש שאין לו לא עומק ולא רוחב . וכן אם ידעת איך עשה הכגר את הרכ או את כרומס כבר ידעת מהותו וזורתו . ואולם שאלת ממה חדשו , לא תמול כי אם על פועל בעל תכלים , אחרי שהוא לא המציא את הדברים מן האפס , ויצטרך אם כן אל

אל תומר כגון עך או מהכות ודומיהם , כדי לשנות את
 צורותיהם , כגון לחבר או להפריד , לקצר , להרמיכ ,
 לנסך ולהתקד ודומיהם , ותזקק א"כ בכל פועל כדבר
 שאלת ממה שדשו , ואלו הן ארבע הסכות אשר זכר הרב :
 (ב) המלאכות - כלום הנעשים ע"י מסכות כדאדם :
 (ג) הרכובים הם - כדברים המלאכותיים
 כגורה והזמנה אחת ככל שכוונתה כדאי אדם אינו
 אלא שכוונת המוכה ד"מ לרכב המשלש , להאריך הקצר ,
 ולמדד הרב , ובהתונה הטוב ויהיה הדבר המלאכות מה
 שהוא , כי הסיף ד"מ לולי שהיה המוכתו האורך כמעט
 כדומים כדוד הקצוות , לא ישיב סיף , וכן הכסף
 שזכר הרב לכן תקרא התמונה אשר כה ותאר הנגר את
 חמרו , נורת הדבר הוא המלאכותי , לא כן כדברים
 הטבעיים , ד"מ הצומח לא יהי' מה שהוא בתמונתו לכה
 כי אם ע"י הרכבת מלקים הפכיתיים זמזגים , וכן נורת
 האבן איכנה התמונה הרכוב או המדוד או העגול , כי
 אם הכוכב והמראה וכדומה , ולזה נורת הדבר ' הטבעי'
 נכדלת מן תמונתו וכאשר יבאר הרב : (ד) יסיה עך .
 כלומר בין שהיה עך או כדול וכו' : (ה) כי אמתו לא
 נקרא וכו' . כלומר כדברים הטבעיים יש עוד נורה כלתו
 התמונה והתאר : (ו) הנורה המושגת כמושים , כל"א
 (פיגור) , כי אחרי שכל גשם מוגבל באורך ורוחב
 ובה ובה והגבול הוא מושג כמושים , יהיה כל גשם בעל
 צורה מושגת כמושי' : (ז) רק כדלת . כן הוא הכוסמא
 הישנה שהוא נכדלת ונפרדת ממלאכת האופן , כתמונת
 בני אדם . ויותר כדלה להגיה כנראה כאשר כבר הגהתי
 בפנים : (ח) העמין המעמיד , כי לכל מין ומין דבר
 מיוחד אשר כי יכל מכל מינים זולתו , והדבר הוא
 יקרא נורה , כי הנורה נושא ההכלית , ומכלתי הדבר
 המיוחד למין הוא , לא תמצא הכליות המיוחדת :
 (ט) מלישי המין הוא . כלומר אם היה אפשר ללקח
 הדבר המיוחד לאיזה מין מן הדבר הנכנס תחת המין
 הוא , שוכל לא יסיה מן המין ההוא או מן הסוג , כי אם
 מתין אחר ד"מ אם תקיר הנמיתה מן האילן טוב לא
 יהיה נגדר הצומח וישוב דומם : (י) בחיות . שהוא
 נושא

דמיון זה בענינים (כ) המלאכותיים ככסף
 ד"מ חמרו העץ , ופועלו הנגר , והצורה (ג)
 הרבוע , אם הוא מרבע , או השלוש אם
 הוא משלש , או העיגול אם הוא עגול ,
 ותכליתו , הישיבה עליו , וכן הסיף ד"מ
 חמרו הברזל , ופועלו הנפת , וצורתו האורך
 ומעט הרוחב וחרוד הקצוות , ותכליתו
 שיהרג בו , ואנו ארבע הסבות הם
 מבוארים נדאיים בענינים המלאכותיים ככסף
 כי כל אמן אמן יציר הצורה אשר יצירהו
 בחמר מה (ד) יהיה עץ או ברזל או נחשת
 או שיעה או זכוכית בעבור כונה יכון
 אותה בכלי ההוי' , וכן הוא הענין בנמצאות
 הטבעיות ראוי שניבקש בהם אלו הסבות
 בעצמן , וזולת זה רע (ה) כי אנהנו לא נקרא
 התמונה והתאר בענינים הטבעיים צורה
 שלשון התמונה והתאר נוכל בלשון העברי
 על (ו) הצורה המושגת בחושים , בין
 שתהיה מלאכתית או בלתי מלאכתית (ז)
 רק נבראת בתאר בני אדם , אבל נקרא
 בענינים הטבעיים צורה את (ח) הענין
 המעמיד להמין המיוחד בו , אשר אלו
 יכולת ללקוח מן הדבר תהוי' לא יהי' הדבר
 החוא (ט) מאישי המין החוא , דמיון זה

הוא החיות והחיות וצורתו (י) החיות וצורתו

היא הכח המדבר ותכליתו היא השגתו
המשכיות ופעלו הוא אשר נתן לו הצורה
דיל את הכח המדבר הוא כי ענין הפעל
אצלנו (יא) ממציא הצורות בתמרים והוא
האז יתברך אפילו לפי דעת הפילוסופי
זוכת שהם יאמרו כי הוא (יב) הפועל
הרחוק ויבקשו לך נמצא מחדש את
(יג) פועלו הקרוב כי אלו הסבות הארבע
מהן קרובות ומהן רחוקות דמיון זה (יד)
בפועל כי אד עלה מן הארץ והגיע
האוויר תנועה חזקה וחדשה רוחות חזקות
ועם נשיבת הרוח ההיא החזקה שברה
גוע תמרה ונפל על הכותל ושבב הכותל
ונפקה מן הכותל ההוא בהתנועעו אבן
על זרוע ראובן ושבבתו הנה הפועל
הקרוב המושב זרוע ראובן (טו) הוא
האבן והפועל הרחוק (טז) עלית האד
והרוח וגוע התמרה הם ג"כ פועלים לשבר
הזרוע אלא שהאחד מהם יותר קרוב מן
האחר דמיון זה (ז) בחומר הנה זה ראובן
חמוז הקרוב אברי הגיף והחומר אשר
הוא רחוק ממנו הלחות וארבעה היסודות
אשר מהם התהוו האברים וידוע כי שרש
כל גשם הוא (יח) צמח האדמה והחומר
אשר

נושא הדבור (ביתרון כלור ז"ל הנוש' הקרוב של הדבור):
(יא) מציא הצורות בתמרים. כלומר אין לנו פועל אלא
מי שיהן הצור' לחומר ד"מ כאלם מי שיהן הכח המדבר
והוא האל'ית' ודע שעל דעתנו האמיתי' בדת משה
יהיה האל'ית' לא לכד פמציא הצורות בתמרים כי אלא
כורא התמרים מאין ומציא בהם הצורות כי זולת השם
אי אפשר שימצא שום דבר אם לא מדעו ית' והוציאו מאין
ואולם כרוב ז"ל ידבר לפי דעת קצת החוקרים הקדמנים
האמיתיים בהוציאות חומר קדום מאין ושם השם המציא בו
צורה וזהו דעת אפלטון וקיעטו וגם רבי מנחם עמיני'
ומהם גדולים וטובים הלכו בזה הדרך אלא שהיא דעה
נפסדת ומבוארת בטעם ואיננה נכונה לא על יסודו
התורה ולא על יסודי הקפירה האמתית כאשר האריכו
בזה החוקרים האמרונים ואיך יהיה החומר קדום בלי
צורה והלא אי אפשר שימצא חומר נעדר מכל צורה ושם
היות שאמנו בתשכחנו נפשו החומר מכל צורה אחרי
שראינו עלול ומוכן לקבל צורות רבות וכדלות אין
שם ראיה מציאו' או אפשרו' הדבר כן מוז למשכחנו
ואדרכה מבואר כמופת שלא ימצא שום דבר כי אם על
צורה מיוחדת כמאמר החוקר כל נמצא מיוחד מכלל
ועם שיהיה דבר עלול למקרים שוני' מ"מ אי אפשר
שימצאו מכלתי שיכולו כן אחד מן המקרי' הללו ד"מ
סתוכה הכרז' הוא סיכנת לפי שם ארובה או קצרה
מדודה או רכבת הקצוות מ"מ אי אפשר שתמצא מכלתי
שחיה אחת מאלה כי בדר המציאות שכל דבר האפשר
בכ"ז הוא ככר הוא מוכרע אם יהיה אם לא יהיה
בו וא"כ יומר בלי הכרעה אל אחת מן הצורות או עם
פעדר כל הצורות מבואר בטעם ומן החימה על
חכמים גדולים כאלה איך עלה על רוסם שימצא שום
נמצא בלתי זיכרע מיחד אל דבר או אל סותרו: (יב)
הפועל הרחוק. כלומר הפועל באמצעות סבות אחרות:
(ג) פועלו הקרוב. הוא הסבה הפועלת בלי אמצעי:
(יד) בפועל. כלומר יש פועל קרוב ויש פועל רחוק:
(טו) הוא האבן. שהי' שברה את הזרועה בלי אמצעי:
(טז) עלית האד. שהיא פועלת קרובה לתנועת האוויר
ורחוקה לשבירת הזרוע: (יז) בחומר. כלומר יש ג"כ
חומר קרוב ויש חומר רחוק: (יח) צמח האדמה. כי
הוא מכלל לכהמה ושם ישתנה נפשו וילכו צורת הכשר
ושער

וכעיר והגידון ופעצמות ומשם יכנס לגוף האדם וילכוש עוד צורה אחרת וקצת מחלק הנפש היו למאכל אדם מיד וגוף האדם כמותו ופגור בהמה יעזבו והיו לעפר אוללמות ומשם יזן הנפש וחוזר חלילה ואלפטר שמה שאמר הרכז' לשורש כל גשם הוא נפש האדמה לא כיוון כי אס אל המי המדבר לא על הדומם : (ט) יחס השעוה לכל מה שיעשה וכו' כלומר כמו שהשעוה דבר משותף לכל דבר הנעשה ממנו כן ימצא בהכרח דבר מה משותף לכל היסודות כלם : (כ) קצתם מקצתם דע שראשונים המוקד' בקצתן שאור בקצת ומאות היסוד' קצתם אמרו שהמים הם היסוד המשותף לכל גשם וקצתם אמרו שהוא האש ויש מהם העמידן על סכ' ואמרו שהיסודות הם המים ואש וכו' עד כי נקרו במקפר הארכש' ואמרו שכל גשם מורכב מעפר מחים מרום ומאש ויסודותם הללו לדעתם ישחזקתם אל קצתם כי איד ועלה מן הארץ והי' לעים והמים בעלותם למעלה מן הענן ישחזקו לצורת האויר והאויר השמימי שהוא היסודות הא הנקרא להם יסוד אש וכן נקבכו כי האש יסוב לקיטור וממרות עשן שהוא הזויר לפי דעת הקדמוני' ומן האויר יורד הגשם והשלג שהם מים ומשם יתהוו הנממי' ויתפרנק בעל המי והיו א' כעפר ומזה הוכיח הרב שלארכשתן חומר משותף עלול לקבל כל הצורות הללו והוא בעצמו בלתי מוכרע לא לצורת העפר ולא לצורה המים וכו' ודע שכל זה לדעת הקדמונים ואולם האמרוני' סודו ולא כוזו לאמר שהם לא ידעו מקפר היסוד' הפלש הם אס קמש' ואדרבה כפי הנראה להם אין לנו שום חומר או יסיד פשוט ובלתי מורכב ואין אחרו יודע עד היכן כמה של הרכב זו ואים קצה וגבולה

אשר הוא רחוק ממנו הוא המים והאויר והאש והארץ אשר מחבורם יהיו הצמחים ואלו הד' הם אשר נקראם יסודות והחומר אשר הוא רחוק מהיסודות האלו הוא הדבר המשתף באלו הד' אשר יחסו אליהם (יט) יחס השעוה לכל מה שיעשה מן השעוה או יחס הזוהב לכל מה שיצורף מן הזוהב כי החבאר במופת שארו הד' היסודות ישחזקו קצתם אל קצתם ויתהוו קצתם מקצתם (כ) א"כ יש להם בלי ספק דבר משתף הוא המים וזה הדבר המשתף אל היסודות הד' אשר (כא) נשבו להו בהכרח הוא אשר נקרא אותו החומר הראשון ושמו בלשון היונים היוני' וכמוהו חומר הגלגלים נעדר (כב) מכל צורה ונקרא חומר פשוט וכן רבים מהפלוריסופים

כי בכל הנכסיו כוח אשר נקראה הטבע זה כמה מאות מן השמים אין לבא עד תכלית החלוקה וחמיד סלקי כל גשם דומי' מנד ומשהני' מנד וא' כעדין לא בלנו עד יקודי הדברי' הפשוטים לדעת את מחכוכתם ולהוציא במקפר נבאם וגם לא יודו כמה שזכר הרב שהארץ מים רום אש ויהיו קצתם מקצתם וישחזקו קצתם אל קצתם ולא אחריו כזה : (כא) נשכילהו בהכרח כלומר אף שלא יורגש נחוש מ"מ בשכל ימיכ סימאל והוא הנקרא החומר הראשון או המשיה' או הפשוט וליווכים ההיולי : (כב) תמה אני אם יבאו הדברי' האלו מפי הרב ו' לשיה' חומר הגלגלי הוא החומר ההיולי וכספר המורה כתב בכמה מקומות שלגלגל חומר מיוחד נגבב וכעלה מעל המופר החמחון והארץ לבאר שיש חומר משותף לכל מה שתחת גלגל סירח וקומר משותף לכל הגרמי' השמימיים עיון פרק י"ט וערך כ"ד למלק השני ובאמת היה זה דעת אריסטו שלכל הגשמי' המקבלי' השיכויה הפסד חומר א' משותף ושהחומר ההוא לא יקבל כי אס התנועה הישרה מן המרכז אל המרכז ואלו הם היסודות הארכש' ואלו שיש חומר אחר מיוחד לכל הגרמי' השמימיים והוא לא יקבל ההפסד ולא השיכויה ותנועתו סכוכיית וסיה הסנועה היותר שלמה וסיותר נכבדה אמרו שכל קו בלתי שלם וכל עגולה שלמה עיון בספרו מהשמי'

מתפלסופים והרופאים יקראוהו אל-
 ענצאר . ועל זה הסדר בעצמו יעשה
 בצורה ובתכלית 'עד תתברר (כג) התכלית
 הקרובה מן התכלית הרחוקה ' וכן הצורה
 הראשונה והאחרונה ' כלל השמות
 שעניניהם מפרשים בזה השער ' יעשרה
 שמות הם : (א) החומר (ב) והפועל (ג)
 והצורה (ד) והתכלית (ה) הסבות הקרובות
 (ו) הסבות הרחוקות ' (ז) היסודות (ח)
 החומר הראשון (ט) אל היולי (י) אַ ענצאר :

חלק ראשון פרק כ' . ואפשר שלא היה כונת הרב בזה כי
 אם להודיענו שחומר בגלגלי גם הוא בעצמו כשדר
 בכל צורה אף שהוא נכדל הבדל עצום מחומר היולי
 השפל מאוד בעיניו כח אריסטו' . ולדעת החומר
 התחתון מוכן לקבל צורות ולפססם ולכבש צורות אחרות
 ואלוה סגופות הוות וכשקדות , ואלוה החומר העליון
 והוא השיוסד לגלגלי אינו מוכן כי אם אל צורה אחת
 מיוחדת ושלזה אין שמו ההעדר , ולא יפשוט צור' מעולם
 ולזה כל גלגל בלתי משנה ובלתי נפסד , ולא אטריות
 עוד באלה העיוני' הכליזי מועילי' שהם לא נחידו לא
 על הקסוי' מופתי' ולא על עדו' הקושי' , ואף שלא יתגדו
 אל דברי תורהינו הקדושה ומאמרי' מו' למ' מ' אינם
 מיוחדי' על הקבלה וסאלמוכה כי אם על השולה על רוס
 אריסטו' וסברתו . וכבר הוד' הרב ז'ל' בעצמו שהלמודי'
 לא נשלמו בימי אריסטו' ושהוא לא ידע מלומה מסקירות
 סת' כיוי' ע' י' שהבטת בהלכי הכוכבים , ואלו ראיה הרב
 ז'ל' בעצמו הסקיונות וההכחות שבעשו מימים עד עתה
 הנסיונות כמה שתחת גלגל הירח וההכחות כעיונו מצב הכוכבים והסקירות העולמות שנתקספו על הידיע בימים ,
 אין ספק שהשליך כנגד סברות אריסטו' הדקות והרקות ולא האמין כנגד זירותיו , ובאמת כבר אמר על דעתו לא ידע
 אריסטו' מלומה מכל מה שלמעלה בגלגל הירח , ושכל מה שדבר בגרמי' השמימי' שפירתי אל הכבדני' הם דברים
 מסופקי' עד מאוד ושאריות' בעצמו הניר והכין מלמדת חיושיו (עיון פרקי' ט מהחלק השני) . אבל הוא ז'ל' לא
 טען כי אם על הדברי' המתנגדים לתורתו כו' הקדושה ויבאר שלא הביא אריסטו' עליהם מופת כלל , ואפשר
 להסתפק במאמריו , ושאלו לנו המאמינים כי אם להאמין בה' ובתורתו ולילך בשקבות הרז' ג' כעלי הקבלה האמתית .
 ואלוה בגל הדברים הכליזי קושרי' או שהנגדים לתורתו שכתבו ושבשל עת כמשך אחר אריסטו' יותר מן הראוי
 והסכי' לדבריו אף אם לא הביא עליהם לא מופת חכלי' ולא עדות הקושי' כי אם ראיה גרידא מסתברת או שקול הדעת ,
 וכן עשו כל הקוררי' כי צ' ההם , אין מהם פוכה פה למלוק על אריסטו' , והי' בעיניהם עזות מצד ומרי' מצד להרי'
 ראש נגד היוכי הזה , כאלו לא נתן ה' עיני' לראות כי אם לאריסטו' ולכל לדעת כי אם לכן ניקומאכוס : (כג) התכלית
 הקרובה מן התכלית הרחוקה . ד"מ באדם תכלית אבריו היא השמוש בהם לזכרו , תכלית השמוש לשמור החיות ותכלית
 החיות השגה המושכלות ותכלית ההשגה הכרת הבורא יתעלה , ותהיה ח"כ הכרת הבורא תכלית הרקוקה לאברי'
 האדם ותכלית קרוב להשגת המושכלים , וכן הדין בצורה כי צורות ה' סודות צורה רחוקה לאברי' כג' וקרובה להיות
 היסודות : (א) החומר בלתי ע' (מאט ריא) : (ב) הצורה (צורתא) (ד) התכלית (אכויכט , או עכדוושק , פויכט) :
 (ה) הסבות הקרובות (כאסי אורזאכין) : (ו) הסבות הרחוקות (עכשעשעשע אורזאכין . קיוו פרנקסימי עט רומאטי) :
 (ז) היסודות (עליומכסאו) : (ט) א' היולי . היולי שם ווני (אטוריא) . ומלת א' היא שושמתשן בה הערביים כמו
 כל"א (דער , דיא , דאט) : (י) אלענצאר . כולה ערביית ובלתי ע' (דיא גרוכד מאט ריא . מאטוריא פרימא) :

פתיחה למפרש לשער י

כונת הרב בעצמו הזה לדרוש על הענינים הכלליים והם מקווי הנפש המיוחדת לזכרו' רבים מהתלפוס ,
 ונושאים שמאג' וסתארי' אשר הם יחדמו הנמצאים אלו אל אלו , כגון ענין הצמיחה שבו יתדמה
 כאילן

סלין לעצב . ספרו אשר כלכונן אל האזיב אשר בקיר , וענין המיוחס שבו יתדמה החמול לארי , ורמש האדמה אל
עוף השמים , וכן ענין הגשמות שהיא האורד והגובה והרוחב , שבהם יתדמו כל הגשמים יהיו על איוה תמונה
מתהיה , כדוריו , תמורדיו , מעוקבו , או כלי מסדרים , וענין הרבוי שבהם יתדמו כל המספרים וכספה רבות
עצמו מספר , כי כל הדברים מתדמו מצד ומתחלפים מצד , וה' אלהים חנן לאדם דעת להכדיל הדמיון מן המלוק ,
והענין הכולל דברים רבים מן ההכדיל אשר הם יוכדלו אלו מאלו , וכבר אמרו ר' ל' א"ל א"ן דעה הכדלה מנין , וזו
יתרון האדם מן הבהמה , כי ע"י ההכדלה סוף תוכל האדם להשתמש בדבור סמליו ולכטא באפתיו את רעיוניו לכבו ,
באחיותו כות מיוחדות לענינים הכלליים אשר הם יתדמו הדברים , והיכות מיוחדות להכדילם וחלופיהם ,
ומספור הענין הכללי עם הפרטי ויולדו רוב השפטי , כי באמרך כל אדם מי : הכם ספרת ענין חסות הכולל מינים
רבי עם היכת האדם הם וחד למין פרטי , וכאמרך רא"ן אדם , ספרת ענין כללי עם ג' אישיו , וכן אמרנו המשולש
הוא תמונה בעל שלש צלעות , כותו סצור השולש מחובר מעלן סתמונה הכוללת כל שטח נגבל עם מספר הצלעות
הצומד לתמונה הזאת , והוא הכדלה . וכן כל השמות בין שמות העצמי ובין שמות המארי ס' פן שמות הפרטים ,
הוראותיהם על ענינים כלליים אשר הם יתדמו ויתחלפו סדכרו' המוצגים , כגון חכם , אי , גבר , זקן , סלין ,
עצב , מר , מחוק , ודומיהם , וזכו כי כל המושאי בלם הם ענינים פרטיים , אלא שהאדם השגיג יענין במשיגיהם
אחד אחד , כגון כראותו עץ השדה , יצייר בפשו ציור אחד פרטי הכולל כל סלקי סלין שהוא , אלא כי ישלח עיונו על
כל סלקי אחד אחד , וצייר פרטי , ועכשיו , ועליו , פרטי ופרטי , וצייר שורה כל אחד סלקיו בגודל ובקטנות
ותארו ותבניהו ומרסו , ורישו , ושעמו , וענין הצמיחה וההולדה כדומה ויתן לכל אחד עם מיוחד אשר יקרא לו ,
ואז יחד שהם משפטי כ' מספר הענינים אשר השיג בעיניו , ויאמר ד"מ ז' סלין מרשו על הוואר ושעור כך וכך ,
פרטי לכנו' , פירושי מפורי' , עליו דוקים , וכדומה כל אלו עניני' כוללי אשר הם יתדמה סלין לדברי אחריו
ויכדל מס , וכן האדם הרואה ח' זגס מרובע' סנה בהסקפה הראשונה יצייר בפשו ציור אחד פרטי , אלא יספור
הצלעות וידע שהן ארבע ויענין על שערס שהם שוות זו לזו , ויענין על שוות שהן כלן נכנות , אז יחדר השפטים
ויאמר הצמונה הזאת בעלם צלעות , אשר מספר צלעותיה ארבעה , צלעותיה שוות זו לזו , וזויות נכנות , כל אלו
עניני' כללי' כאשר אמרנו ומבאר א"ל כיתרון הדבור זה השגה אשר לאדם לדעת עניני' כללי' ועניני' ההכדלה
כי הם . ודע שיש הצגות מופיות שאין בהם לא דעה ולא הכדלה , כי אם הרגזה גרידא דהיינו שקרה וד השגותיו
להכין בהם דבר מדבר , ולהכזין בין קצת משיגיהם לקצתם כגון המראות , מי שיסלו פינו וראותו וכל להכדיל בין
מראה האורם למראה הירקות , ואולם אין כיכלתנו להגיד בענין יתדלו , ובזה יתדלו , וכן הרים אף אם יכדיל האדם
בין אשני הרים השונים , מ"מ יגיד את סדכרו' הכללי' אשר בהרגשותיהם , על ידם יתדמו ויוכדלו , וככה בענין
הטעם , כי מרגישו' אנוכנו יש בהכדלה בין טעם המר לטעם המתוק , אלא ש'א' יוכל להגיד את הקיפנים אשר הם
אנו הכדילין בין טעם לטעם , ולזה אם יבצר לאדם אחד מן המושגים אי אפשר בשום פנים להודיעו את המושג כדום
הוא . ואם כל כיום ודרוש הדורש לא יס'ג שעור ולא ילמד ענין מראה האדם , או החרש עינון סקל . וכאשר
אמרנו שכל תיבות הלשון יונחו על עניני' פרטיים או על ענינים כללי' , אשר בהם , והם קימיתם שעל ידם יוכרו
ויכדלו אלו מאלו , ואמנם אם לא האה אדם הכנית המשולש או הכית או סלין מעולם , מ"מ כוכל להעמידו על
סדכרוס הכללי' אשר בהם והכדליהם , ואז יצייר בפשו הציור הוא המחבר מהם , והוא דבר פרטי כזא סדכרוס
הכללי' ההם , אבל סהשגות המושגים הנזכרות כגון המראה והטעם ודומיהם , לא ידענו מהם כי אם פרטיהם
כמו שסם סכדיל בהם ענין כללי . ולכן מי שלא הרגישה מעולם אין ככת סלשון להציר בפשו הציור הוא ,
אחרי שא' אלקמן לו הדברים המתחלפים אשר בהם :

והנה יש בדברים הפרטיים ענינים קימי' עליהם ולא יסירו מהם כל עוד סדכרוס הם מה שהם ועל ידם
יתבאר אחיותם להיוסם מה שהם כגון ענין סהכדלה גשם , הגמיחה לאילנות , החיות לתי , והדבור
לאדם , שלשה צלעות למשולש , וכספה רבות , אשר אלו היוכו יכולי' לסקל הענין שהוא מעל סדכר שהוא , ופסק
מלהיות

חֲרָמִים שֶׁעַר יִשְׂרָאֵל הֵיחֵדָה הַפְּרִיז

הָאֵלֹהִים לְעַלְיוֹתָם (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים)

וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים)

וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים)

וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים)

וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים)

וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים)

וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים)

וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים) וְהַיְחִידִים (וְהַיְחִידִים)

מִיַּחֲדָת מִמֶּנּוּ 'כִּי-אֵין כָּלוּ שְׁחֹר' וּבְאֲשֶׁר תִּמְצָא הַשְּׁחֹרוֹת גַּם לְזוֹלַת הָאָדָם ' הַיָּא גִּיב
יֹתֵר כּוֹלֵלֵת מִמֶּנּוּ ' הִנֵּה נִקְרָא אֶת הַשְּׁחֹרוֹת וְהַתְּנוּעָה וּמֵה-שְׂדוּמָה לְהֵן מִקְרָה. וְהַמְקָרָה

שְׁנִי

(י) ענין הסגולה הוא שחיה מיוחדת לבעלי מין אחד ולא תהיה לזולתו, גם לא ימצא שום איש מאישי המין ההוא בעדר הסגולה ההוא, אלא שליככה מעמדה היתה הדבר ואמרו, ולא נדע אם בהסתלק יקולק המין אם לא, לכן נסדל לה גם ונקראה סגולה כגון החוק לאדם שזכר הרב, וסויות העכביש סוף קוריה, ועמית הדבש עם בנין המדרי' בתכנית השמשה לדברה, ומשיכה לבן הג' יט"ט את הכרזל וכהנה רבות, שאמרו רואי' כל אישי המין הם לבעלי הסגולה ההוא, אלא שלא נדע אם היא מעצמות הדבר, ואם תסקר ד"מ מדבורה להיות מה שהיא אם יקולק ממנה ענין עמית הדבש: (ז) הוא הדבר אשר דברתי, ביש עניני' פעם יהיו ועמית יקורו מאישי המין, ויתאלו בקהתם או ברובם ופעמים שלא ומאלו ולא כולדי הם כלית מעמיר' עצמות המין ההוא, והם לפעמים יותר כוללי' מן המין, והוא אם ימצאו גם לאישי' אחרי' שאינם מן המין ההוא, ופעמ' שהם יותר כוללי' ויותר מיוחד' דהיינו שימצאו לאישי מין אחר, ולא ימצאו לקצת אישי המין ההוא, כמו שזכור הרב ז"ל, כחוס לכרזל, שימצאו לאישי מין אחר, ויש כרזל שלא יהיה הם: (ח) הוא מעמיד לאסתות האדם, ר"ל שאלו היה אפשר להסיר ממנו הכח ההוא, כבר יצא מכלל בני אדם: (ט) הכדלו השעמיד אותו, שאהה אם תדע הסוג וההכדל כבר תדע המין ד"מ חמוכה בעלת שלשה קו' יהיה משולש, וזכו סוג והכדל, גשם נזין הוא נומח, ויהיה הסוג, גשם, והחוכה הכדל הזומח, וכן כוון וחוכמה רזוכים הוא סי, יהיה נזין הסוג, והחוכמה רזוכים הכדל המין וכן כולם: (י) לכלמין בהכרח סגולה אחת, הנראה לעניות דעתי פעם

(ו) סגולה' והענין אשר ימצא ברוב המין ההוא או למעט ממנו' ולא יהיה' (ז) מעמידו' נקראהו מקרה. הנה אלו הן חמשה הענינים הכוללים' לפי מה שמנו אותם הקודמים. דמיון זה אמרנו האדם' או העקרב' הנה בר' אחד מאלו נקרא מין ובר' אחד מהם' יכלול אישי המין ההוא כראובן ושמעון אישי האדם. ונקרא התי סוג. להיותו כולל מספר מינים' באדם' וכסים' וכעקרב' וזולתם' ונקרא הדבור' ההבדל לאדם' כי הוא יבדיל מין אדם ויבירה מזולתו. וזה הדבור' ר"ל הכח אשר בו תצירנה המשכלות. (ט) הוא מעמיד לאמתות האדם. וכן ראוי שנקור ער' כל מין ומין עד שגדע (ט) הבדלו המעמיד אותו. ונקרא השחוק סגולה לאדם' בעבור שהוא ימצא לכל אישי תמיד' ולא ימצא למין אחר זכות מין האדם' אלא שאינו מעמיד. וכן רחב החזה' והיותו נצב הקומה ורחב הצפרנים' בר' אחד מאלו נקרא סגולה לאדם' בעבור שראו ימצא כי אם למין האדם לבדו' וימצא לכל אישי' בטבע' וכן ימצא (ו) דבר מין בהכרח סגולה אחת או מספר סגולות. והענין הכולל אשר נמצאהו יותר כולל מן המין' פתגועה לאדם' או השחרות בו שהיא יותר מיחרת ממנו' כי אין כלו שחור' ובאשר תמצא השחרות גם לזולת האדם' היא ג' יותר כוללת ממנו' הנה נקרא את השחרות והתנועה ומה שדומה להן מקרה. והמקרה

שני מינים' ממנו מקרה קים בנושא בלתי
 נפרד ממנו' בשחרות לזפת' והלובן
 לשלג' והחום לאש' וממנו מקרה שהוא
 נפרד' בעמידה ושיבה לדאובן' או החום
 לברזל ולאבן' ומבואר' כי כמו שהתי
 יכלול מיני בעלי חיים בלם' והוא סוג'
 בן הצמח שיכלול מיני הצמחים בלם' הנה
 הצמח גם בן סוג' וכן הדבר אשר יכלול
 הצמחים ובית' והוא הגשם' נקרא אהו סוג'
 וכמו שהגשם הנוזן' יכלול התי והצמח
 והוא סוג גדול' בן הגשם הבלתי נוזן
 שיכלול השמים והכוכבים והיסודות
 המקריים' היא ג' סוג ראשון' זבא אשר
 אמרנו הגשם במחלט' הנה הוא יכלול
 הכל' ואין שם סוג יותר כולל ממנו (יא)
 ואנחנו נקרא אהו ג' העצם' נקרא הגשם
 המחלט הסוג העליון' ונקרא האדם והסוס
 והעקרב והחמר והברזל והדומים להם'
 המינים האחרונים' בעבור כי אין תחת
 בל מין מהם זולת אישי המין' פרטים'
 כמו אדם שכולל דאובן ושמעון' ונקרא

טעם בדבר' כי אף אם תכנו לקזור השגתו לא כדע
 מה ענין הסגולה למין' ומדוע העלה הסגולה לכל איש
 מין אחד' ולא לאישו מין אחד' מ"מ אין ספק שהכלית
 מה יחד הכורא יע' הסגולה הסיו למין ההוא' וסבת
 הכלית מוכרחת למצא בהכלל' כי אלו היה כדבר
 השותף למינים רבים' כבר תמצא הסגולה הסיו גם
 לאישו מין אחד' ד"מ השותף לאדם לקזור השגתו אפטר
 שאין ענין להקט השכלי המעמיד עצמות האדם' ולכן
 נקראת הסגולה' אבל אין ספק שהכלית מה כשן השם
 והעלה השותף לאדם' וסבת הכלית הסיו ע"כ היא
 בכח הדבור' כי אלו פסיה כחיות או כסרגס' כבר
 יוסיף גם להסוות ארץ ולעוף השמים' וז"כ אשרו
 שקצרי יד שכו מהשיג עצם כמנאמן הנמצאים על
 פכוו ואתותו עד שלא תכלל ממנו דבר' אין ספק
 שתמצא לכל מין סגולה אסתאוסגולות רבות קשורות
 כקשרי עצם מאתו' עם הכלל המין' עד שאנחנו לא
 כדע מדוע תמצא הסגולה הסיו למין ההוא' : (יא)
 ואנחנו נקרא ג' העצם' ראש והעלף שלדעת חרב
 מין סוס ענין כולל הגשם והשכלי הכפרי' ולדעתו
 הקלושה אף אם לא יהיה שותף לשניהם כלומר זכריו
 למעל' כשפרט' כשסרכ' ג' מ"מ יש ענין כללי המשותף
 להם והוא העצמות אשר יכול על גוף ועל כפשו ועל
 הגרמי' השמיים כשהוף' וז"כ כבר יש סוג יותר כולל מן
 הגשם' ופטר שגגה השמותי כזה' ולא היה לו לכות
 העצם כשם הגשם המקלט' אשרי שכר עלה כשכמה
 בין אנשי הסכמה כל"ס סל לקרות גם כן אס לגוף'
 ואשרי שסרכ' ז"ל אשר שנקראו ג' העצם' ודאי של
 כיון כי אס אל ענין כולל ססורכ והכלתי מורכב' והוא
 העצם' או הנמצא' או נקדם תשובה אפרת לענין הכללי
 שהוא' אבל לא נכנה כשכג' של לא ליתן מקו' לט עיס'
 סקונים

התי סוג האמצעי' או הכין האמצעי' כי הוא סוג בסמיכות אל מה שתחתיו ממיני
 התי' והוא מין בסמיכות אל הגשם הנוזן אשר עליו' אשר יכלולו הצמחים'
 וכן הצמח ג' סוג אמצעי למה שתחתיו' ומין אמצעי לאשר עריו' ונקרא התי והצמח
 המינים החלקיים' כי הסוג הנוזן יחלק לתי והצמח

לא זולת זה . ודע כי (י) הסוגים העליונים
 לכל הנמצאות לפי מה שבאר אריסטו
 יו"ד מינים' הסוג הראשון העצם ' הסוג
 השני הכמה' הסוג השלישי האיך ' הסוג
 הרביעי המצטרף ' הסוג החמישי חמתי
 הסוג הששי האנה' הסוג השביעי המצב
 הסוג השמיני לו ' הסוג התשיעי שופער
 הסוג העשירי שיתפעל . וארו עשרה
 הסוגים

(יג) הסוגים העליונים , אריסטו' גזר ואמר שכל
 הרעיונים העולים על רוח הקודש כבר יפרדו לעשרה
 ראשים , והם הסוגים העליונים' הכוללים כל דבר נמצא ,
 ונקראים ג' כשם אמריו , אשרי שעלוהם יסוב כל פועל
 וכל מושא שפתי בני אדם : הראשון העצם , כאמרן קום ,
 אדם , בית , וכדומה לזה , וגדר העצם הוא הדבר הנמצא
 בעצמו ולא כנושא אחר . כגון קום והלך' שאין מציאותם
 בזולתם , כי אם בהם , ולא כן מציאות השפעה מקרים ,
 שהם נמצאי' בזולת העצם , כי העצם נושא לכל השקרים ,
 כאשר אמר : והשני הכמה , ויקרא ג' כ' ככמות , ר"ל
 מפיגי העצם מזה הגודל והקטנות , המוזק והפולסה ,
 והיא התשובה על שאלת השאלת כמה . גדר הכמה שהוא
 כל דבר שאי אפשר שיפוער כלו כחלק ממנו לפי שמקצר
 כל חלקי' משערי' סכמה , לכן אם יחקר אחד מהם אין

לשער מהשאר' כמות הכל : וקצת הכמות' גדרוהו שהוא הכולל המדברים , כי כבר יתלאו שני דברים שהם חמת מין
 אחד , והם א' כ' דומים מכל צד , כגון בית עשוי כתכנים היכל המלך ואין הכולל ביניהם אלא שהאחד קטן והשני גדול
 מסנו , וכן חמת שלמה ד"מ דומה מכל צד לחמת מאר בני אדם שהם חמת מין אחד , ולכן יפול על שניהם אם חכמה
 אלא שהראשונה כבדלת מהשניה בכמה ונאמר ויחכם שלמה מכל אדם , שמשם המ' בבקשותיה להורות על היתר
 כלומר שהיה חכם יותר מכל אדם , והיתה כמות חכמתו יותר גדולה מן כמות חכמת זולתו . ויהיה א"כ הכמה הכולל
 הדברים המדמים לפי שאין דברים דומי' יבדלו בעשור ג' ז' ו' וקטנם , ומיכיו הכמה שנים , כמה מהפשט כגון
 המספר , הקו , השטח , הגוף , הזמן , המקום , שצויאת כלם מורכבת מחלקים . וכמה בלתי מתפשט
 כגון כמות הסוס והקור , המוזק והפולסה , הסכמה והסכלות :

כתב

המורה ש"ד פרק כ"ו ז' ודע כי כל שני דברים שהם חמת מין אחד ר"ל שהיה סבות שניהם אחת אלא
 שהם מתלפפים בגודל ובקטנות או בחי' ובחולשה או כיוצא בזה , הנה שניהם מדמים כסכמה ואע"פ
 שהם מתלפפים זה העין מן הסלוף , והמשל בזה כי גרגיר המרדל וגלגל הכוכבים הקיימים מהדמים כדמקום השלש
 ואע"פ שהם זכריות הגדול והככלית הקטנות ענין מציאת הרמקום בהם אחד . וכן השפחה הנכחת בשמש ויסוד
 האש מדמים באדם , ואע"פ שהם חלקית החזק והחלש המום בתכלית מן החולשה אלא שהענין הראשון זה
 האיכות כשניהם יחד אחד עכ"ל . הוא הדבר אשר דברתי שהכמה הכולל המתדמים באיכות , כי ההכרח והסלוף שכן
 גרגיר המרדל לגלגל הכוכבים ד"מ , יהיה הכמה שהתפשט , והוא מה שקרא הרב ז"ל הגודל והקטנות , והסלוף שכן
 חוס השפחה הנכחת בשמש ליסוד האש יהיה הכמה הכלתי מתפשט , והוא מה שקרא הרב ז"ל הסוזק והפולסה . ועין
 בהם מוכנסם שלא השיג ענין הכמה הכלתי מתפשט , וקבר שהחלוף מזה הסוזק והפולסה יהיה הכולל באיכות ,
 ואינו כן , כי גדר הכמה יכולול המתפשט והכלתי מתפשט , הגודל והקטנות , והסוזק והפולסה :
 ומיני' הכמה המתפשט ג' כ' שנים , הלמה המדבק , כגון הזן , השטח , הגוף , הזמן , והמקום , שכל חלקיו
 מדובקים כל כך עד שתכלית החלק האחד הוא בעצמו תחלת החלק השני , וכל גבול סוזק לכל החלקים
 סקבינו . והכמה הכלתי מדבק , והוא המספר , והוא תחלת החלק האחד הכולל מהתקלת השני ואין ביניהם גבול מסתחף :
 השלישי האיך , ויקרא ג' כ' האיכות , והוא התשובה על שאלת איך , וגדרו כל מציג ממשעי' העצם שיפוער כלו כחלק
 ממנו ובלתי צורך לזולתו , כגון ישר מעוות , סכס , סכל , שחור , לבן , מר , פחוק , וכדומה . ודע שאין לך איכות
 מבלתי כמות , כי כבר תוכל לשאל כמה מן המרירות או מן המתוק יוכו' , יש כדבר מן הדברים , וכבר בארתי לך
 מהמדמים

הסוגים האחד מהם והוא הראשון הוא
 עצם והתשעה הם מקרים ולכך אחד
 מהם מינים אמצעים ומינים אחרונים
 והבדלים וסגרות ואלו יוד הסוגים
 העליוני אשר יקראו מאמרות וידיעת
 אלו המאמרות וכל משיניהם ודמיוני
 סוגיהם האמצעים ומיניהם ואישיהם
 מה שאינו ראוי בזה המאמר אשר אנחנו
 נתחיל בו והוא הספר הראשון (וג) מספר
 ההגיון והשני יכול על המשפחות
 המרכבות והוא ספר המליצה והספר
 השלישי הוא ספר ההקש וכבר קדם
 זכרון

שהתחמיתם הם הדברים אשר לא יכלו כי אם בכמה
 ויהי ו"כ א' וב' מתדמים אלם לא יהיה שום הבדל
 בין איכות הא' לאיכות ב' : ד' מ' שני משולבים
 שווי הבלעות דומים לפי שאיכות השניה אחד שהוא
 מרמז מובל משלשה קווים ושרים שווים ואולם אפשר
 שהם כדלויס בכמה ויהיה האחד גדול והאחר קטן
 ואם יהיה המשולש האחד נכב הזוויות אז יבדלו באיכות
 שאין המשולש שיה הבלעות נכב הזוויות ואפשר שם
 שוים בכמה ודע שלכל הדקדוקים הללו תעלה גדולה
 בענין רחוק המאמרים מהם ויעלה ובלעדם לא תבין
 מה שכתבתי ז'ל כמורה ס"ר פירק"ב : הרביעי
 המצטרף הוא יחס בין מני דברים שאין מציאותו באחד
 מהם כי אם בין שניהם כגון יחס הפדון והעבד האב
 והבן האב והבנהב וכדומה : הקטומי המתי הוא
 הדבר אשר נביעל עלתה האל מצי נהיה הדבר הזה
 וגדרו יחס הדבר הנמצא אל הזמן המגביל תחלתו וקצו
 מתי נהיה ומתי יעדר : הששי האכה הוא השנוכה על
 תאלת האוכל אכה וגדרו יחס שדבר הנמצא אל המקום
 כאשר תענה לשאל אכה ראובן ותאמר בבית אובעיר
 או במקום פלוני והיה הזמן והמקום הם מיני כמות
 המתפשט והמתחבך כאשר בארנו למעלה אלא שישם
 הכמלאים אל הזמן והמקום אינו כמות כי האכה אינו הכית והציר רק מה שיוכן באמר בבית בעיר וכן העבין
 כזמן המתי אינו לא היום ולא הלילה לא המול ולא שלשום כי אם מה שיוכן באמר ביום בלילה וכו' : השביעי המכב
 ויקרא ג"כ ההכמה והוא יחס הדבר קצתו אל קצתו כערך אל המקום כענין העמידה והיפוכה השכיבה וכדומה
 שאינם מתאמר האכה כי במקום אחד יעמוד האדם או ישכ או ישכוכ כפי יחס קצ' אריו אל קצתם כערך אל המקום
 השמיני לו ויקרא ג"כ הקטין ענינו הדבר אשר יקוף את הגש' מכלל ד' ויצחק כהעמקתו כאלכוס האדם ומכיליו
 וקלופת האילנות וע' ר' סבהמה : השעיעי שיעפל העצורי שיעפל אס ועתה דבר ב' וסכת השנוי ב' א'
 אזיקרא א' הפועל ו' המתפעל והתחדשות המקרה והשנוי תקרא הפעולה וכל זמן שהפעולה ככה תהיה
 מתאמר האיד וכן כל הזמן שהתפעלות ככה גם הוא מתאמר האיד אלא שכעת שיעפל כפועל שיש אז יהיה
 הענין המתקדם כהפעל מתאמר שיעפל והענין אשר כפועל ככה הפעולה יהיה מתאמר שיעפל ומיני
 הפעולה שנים הפעולה בחומר והיא ההוי וההפסד והתנועה הכוללת הצנימה וההחוד וההשמות השתקת
 ממקום אל מקום והפעולה ככדל המשולל מחומר וענינה הכריחה מאין והעדר מיש לאין והשתנות ההשגה
 ציור המושכלות וקנין המדות וכדומה כי גם עליהם יפול שם פעולה והתפעלות ודע שאחרונים המכונים מצאו
 שמקשר העשרה לא דוקא שאין כעבע הדברים ענין לצמצם במלוקה הזאת אשר כתר בה ארוקט' ויש מי
 שהעמוד על ארבעה ויש מי שהוקף עליהם מאמרים עד שרובם כדמו שלא לדקדק במקשרם כלל כי אם להעיר
 על אופני העיון כהם ולעמוד על התועלת אשר יועיל הדקדוק ככל עניניהם מבלי לומר לכללם מספר מקוים
 וכאזר המאמרים בלה"ע כזה העצם דש פר ז' כשטיהכדי ס' כשטיהכדי : דש וויא פיל וויא גרום
 קוואכסיטס : האיד דש וויא פון ועלכר בשאפכה יט קוואליטאס : המצטרף געגן עטוואס אנדרש גהלטן
 רילאז א

זכרון ענין ההקשר ומינוי ותמונותיו ואלו
 שלשה הספרים כוללים מה שבא
 אחריהם בספרים החמשה הנשארים
 והראשון מן הספרי החמשה והוא הספר
 הרביעי הוא ספר המופת והספר החמישי
 הוא ספר הנצוח והששי הוא ספר
 ההלצה והשביעי הוא ספר ההטעיה
 והספר השמיני הוא ספר השיר וכאשר
 נבאר בנות מין מאלו המינים הנה
 כשנזכיריהו בסוגו והבדלו (יד) נקראתו
 גדר ואם נבארהו בסוגו וסגלה מסגלותיו
 נקראתו רשם או חק רמיון זה אמרנו
 בגדר האד חי מדבר הנה חיסוגו ומדבר
 הבדלו ופעמים נגדור האדם ג"כ כשהוא
 חי מדבר מת ויהיה הבאור מת ההוא
 הבדלו האחרון אשר יבדיל בינו ובין
 המלאכי ואם בארנו שם האד בשנאמר
 שהוא חי רחב החזה או שנאמר הוא חי
 נצב הקומה או חי צדק הנה לאלו נקרא
 רשמים וכן פעמים נבאר השם ונזכיריהו
 בסוגו ומקרו כאמרנו בבאור שם האדם
 הוא יכתוב הוא חי ומכור ויקנה וזה ג"כ
 נקרא רשם (טו) הנה כלל אלו השמות

רשמים: המתי, דש ווען, קוואכדו: והאכה, דש
 וואו, לוכי: המצב, דיאלאגיו, זיטוס: לו, דיא
 כקלויירוכב, האביטוס: סיפזול, דש עש וזירקט,
 אקאיא: סיתפעל, דש עש לזידט, פאקיא: (יג)
 מספר ההגיון, לאריסטו: (יד) כלומר הרוצה לכאר
 את הדברי שעל דם יכדל מין אחד מחברו, פעמים
 סיכור להזכיר את הסוג אשר יכלול המין הוא ועל דו
 יכדל המין הוא מתי קוב אחר, וכדי להכדילו ממנו
 אחרי הכללי תחת הסוג הוא יוקיף עליהם ההכדל
 המיוחד למין הוא, ד"מ השמש הוא המאור היותר
 גדול שכל הכוכבי, הכה היותר אחד מן הכוכבים הוא
 קוגי, והיותר המאור היותר גדול הוא הכדלו מכיון שאר
 הכוכבי, החוקה הם המזות אשר זוכו השם כ"ה מכלי
 להודיענו הסכה וההועלת בהם, ככה מזות השם כ"ה
 הם הסוג, והעלם ההועלת הכדלם, הכאור הזה יקרא
 גדר, ערקלע הרוכב, דעפיכזיא, והוא הגדר האמת
 אחרי שעיככאר עצמות המין ואמתו, כיהסוג
 והכדל מעמדי עצמות המין, משא"כ אם ככאר המין
 ע"י סגולתו, אזי יספיק לנו הכאור שהוא להכיר ולהפרוד
 בין המין הוא לזולתו, אלא שלא כדע כזה אמתו, כי
 הסגולה איננה מעמדת עצמות המין, והכאור הוא
 יקרא רושם, או חק (כזויכנונג), חק משרש מקק,
 מלשון במקומוג על פני הסוס: (טו) וגם הכאור הו
 יספיק לנו להכיר בו את המין הוא מזולתו, כיהמקרו
 שהם פעמי' שהם מיוחדו' לאישי מין אחד, או לאיש אחד
 לכדו, כגון אם נאמר על העלי' שבעני השדה שהם
 פגשמי' היותר ירוקי' שבאילנות, ועל המלך שהוא האדם
 שהכל משתחוים לפניו, ועל ראובן שהוא האדם הדר
 בכיה הזה, והיטן כחדר הזה וכו' הכה כל אלו רשמי' אשר
 כהן יכדיל המין או האישי הוא מזולתו, אבל לא כדע על
 ידם עצמות הדבר הוא ואמתו: (טז) הסוג, כלה"ע
 גאטוכב, גיוכוס: (כ) המין, דיא ארט, שפינייס:
 (ג) האיש, דש איינזילני דינג, אינדיווידיוס: (ד)
 ההכלל, דער אונטר שייך, דיפירינציא: (ה) הסגולה,
 דאש

אשר התבאר ענינם בזה השער. שבעה עשר שמות הם, והם (א) הסוג, (ב)
 המין, (ג) האיש, (ד) ההבדל, (ה) הסגלה

מקרה

הרמבם שער יוא

הפירוש

דלג או ג' י' ט' ל' י' כ' פ' (ו) מקרה קיים +
 כצטענדריג' ופועליג קויט, אק' דונס אינסומלר' ל':
 (ז) מקרה נפ'ד - אונכטענדריג' ופועליג קויט,
 אינ' ריכט' סיפ'רובילי: (י) המאמרות + פירד קאל
 מיכ'ן: (ט) העצם - דלג וועזין, סונשט' אנ' א':
 (יז) הגדר - דיפויטעזיא, ערקל'רונג; (יז)
 פרושס - דלג נ'ייכונג, דיסיגנאליא:

(ו) 'מקרה קיים' (ו) מקרה נפרד ' (פ) הסוג
 העליון (ט) המין האחרון ' (י) המינים
 האמצעים ' (יא) הסוגים האמצעיים, (יב)
 הסוגים החלקים ' (יג) הסוגים העליונים
 (יד) המאמרות ' (טו) העצם ' (טז) הגדר

(יז) הרשם וזכרנו עשרה המאמרות ולא בארנו מהם זולת ענין מאמר העצם כי
 באור מה שנסאר קשה על המתחיל ויאריך אריכות אפ'שר שלא יובן ממנו דבר
 בי אם בהתבוננות ולמוד מפלג והנה הבונה באלו השערים שיקבין כל מי שיקרא
 אותם באור עניני הדברים המפורשים בהם:

שער יא

שער יא

כל מה שימצא לדבר מה כירידת האבן
 קמטה והיובמות לב' ח' בוביהחו'
 נקראו (ב) בעצמות וכן כל מה שימצא
 על הרוב נאמר עליו גם כן שהוא
 בעצמות כאמרנו כל אדם בעל חמש
 אצבעות ואף על פי שימצא בעל שש
 אצבעות וכן כל מה שימצא על הרוב
 בזמן במציאות הקור בזמן הסתו והחום
 בזמן הקיץ הנה גם כן נאמר עליו שהוא
 בעצמות ובכלל הענינים השב' עיים כלם
 אם יהיו על הרוב הנה הם עצמותים
 וכל מה שמציאותו על המעט נאמר
 עליו

(ב) בעצמות. אמר המפרש אפ'רו אשר דלית והתכונת
 דרכי העניני הכללי והכדליהם, תרעוהכמין עוד
 כמות אמת, והיא שיש עניני כללי שמיניו אלו את
 אלו כמינו במור, עד שאם הכית העניני המתחיל, או
 אפשר מכלתי סתודגם במתחילי, ד"ס שלוש הכללות
 במאכה ימיית שלם פוזיות, וכן להפך שלוש הזויות ימיית
 שלם הכללות, וכן כל משיגי הסמכות שבהנדסה ימייתו
 מהנדסת איזו עניני כללי, וההנדסה היא תקרא גדר,
 והמשיגי המתחילי מהם יקרא למודים, והם ג' כ'
 עניני כללי, ד"מ גדר המשולש הישר שהוא טעם
 סוג כל משלטה קיים ישרי, ויחויב מזה שכל זויותיו
 שוות לשתי נגבות, ויחויב שמתן טעמו כמתן מני
 המרובע שמשבסו וגבהו שיהיה לתושבת וג' בה המשולש,
 ומזה יחויב שמתן טעמו שני משולשי שיהיה שיהיה
 וגובהם שיהיה, ומזה יחויב שערך מתן שני משולשים
 מורכב שערך שושבסו וגובהם, ואלו דלית היות אומר
 גדר המשולש שהוא טעם מוגבל מקוי ישרי ומדת טעמו
 מני המרובע העומד על פוסכהו ומצ'יע עד ראשו,
 והיות מהיוב סז' שמשולש טעם מוגבל משלטה כליות
 ישרות, ושכל זויותיו שיהיה נכבות וכו'. והדע מה
 שעניני הכללי אר' זכרנו שיש מהם מתחילי ויש
 מתחילי ופעמי' שיזכרו המתחילי מתחילי והמתחילי מתחילי כאשר ר' ג' י' כ' וכן פדן
 בעניני

מתחילי ופעמי' שיזכרו המתחילי מתחילי והמתחילי מתחילי כאשר ר' ג' י' כ' וכן פדן בעניני